

SÖMÜRGEÇİLİKTEN KÜRESELLEŞMEYE

Noam Chomsky

Özgün Adı: *Noam Chomsky in Conversation with Heinz Dietrich*
Ütopya Yayınları - Birinci Baskı - Kasım 2001 - 139 Sayfa

ARKA KAPAK

Son 500 yılda olup bitenleri anlamaya çalışmak, basitçe bir tarih bilinci oluşturma işi değil, mevcut işleyişi kavrama sorunudur.

Latin Amerika, önemli bir sosyal ve ekonomik krizin sınırlarında dolaşırken, Meksikalı sosyoloji profesörü Heinz Dieterich, uluslararası boyutta tanınmış akademisyen ve politik eylemci Noam Chomsky ile önemli siyasi olaylar üzerine bir söyleşi yaptı:

Washington ve “uluslararası terörizm” tehdidi

ABD’nin Latin Amerika’daki “uyuşturucu savaşı”

Küreselleşme ve Üçüncü Dünya’nın geleceği

ABD’nin Orta Amerika’yı işgali ve Vietnam sendromu

Meksika’daki Zapatista başkaldırısı

Papa’nın Küba ziyareti ve ABD-Küba

Bu söyleşiyle elinizdeki kitap, son dönem gelişmeleri, Latin Amerika tarihi ve siyaseti ile ilgilenenler için bir başucu kitabı özelliği taşımaktadır.

ÖNSÖZ

Chomsky, ABD dış politikasını başlangıcından itibaren yönlendiren ilkeleri açıklamaya devam ediyor. Bu ilkelerden ilki üzerine yaptığı tartışma, bu koleksiyonun ve Chomsky’nin diğer siyasi yazılarının en önemli temalarından birini oluşturacak niteliktedir:

İlk başta, ABD dış politikası, karlı yatırımlara açık, ihracat piyasaları ve sermaye transferinin hızla genişlediği ve hammaddelerin ve insan kaynaklarının, ABD şirketleri ve onların yerel ortakları tarafından sömürüldüğü bir “açık toplumlar” dünyasını idare eden ABD merkezli bir uluslararası bir düzen oluşturma ve devam ettirebilme üzerine inşa edilmiştir. “Açık toplumlar” terim doğru anlaşılacağı şekilde, ABD ekonomik nüfuz alanına ve siyasi kontrolüne açıktır.

Bu “açık toplumlar”ın genellikle parlamenter demokrasi ile yönetilmesi tercih edilir, ancak bu ikincil öneme sahip bir etmendir. Parlamenter yapılar... ekonomik, sosyal ve ideolojik kurumlar oldukları sürece hoş görülebilirler. Devletin zorlayıcı güçleri, ancak ABD toplumunu da idare edenlerin ihtiyaçlarıyla uyumlu bir biçimde hareket edecek grupların ellerinde toplanmıştır. Eğer bu koşullar sağlanırsa, ABD siyasi liderlerini ABD halkını idealist bir retorikle maskelenen (“demokrasinin savunulması”), fakat aslında daha değişik amaçlar doğrultusunda başlatılan dış maceralarda harekete geçirmeye imkân sağlayacak bir biçimde, ABD elitleri tarafından desteklenen bir grup azınlığın egemenliği mümkün kılan ülkelerde parlamenter yapılar oldukça elverişlidir. Asıl kullanımında, ABD retoriğindeki “demokrasi” terimi, halkın dışarıdan sessizce izlediği, iş çevrelerinin kendi özel mülkiyetlerinin egemenliğini baz alan, elit grupların kontrolündeki devletin yönetimine tekabül etmektedir. Anlaşıldığı gibi, demokrasi, kamuoyunun onayını almış ve karar organlarının elitlerin elinde olduğu, ABD’deki gibi bir sistemdir.

Buna müteakiben, sosyal politikadaki halkçı müdahaleler, ciddi bir tehdit olarak değerlendirilir. Böyle bir müdahale, demokrasiye yönelik bir adım olarak değerlendirilemez. Olsa olsa hakkından gelinmesi gereken bir “demokrasi krizi”ne yol açar. Bu sorun, hem ABD’nin hem de onun müttefiklerinin tipik bir sorunudur ve halka ilişkiler kampanyalarından, ölüm timlerine, hedef aldığı halka göre değişen ölçütlerle giderilmeye çalışılır... Tüm bunların üçüncü dünyanın büyük bölümü için anlamı, ABD dış politikasının temel meselesinin, çalma ve sömürme özgürlüğünü garantilemek olduğudur.

Başkan Franklin Delano Roosevelt’in, İkinci Dünya Savaşı sırasında Batılı müttefiklerin savaş çıkarlarını formüle eden ünlü dört özgürlüğü; Konuşma Özgürlüğü, İbadet Özgürlüğü, Yoksulluktan özgürlük ve Korku’dan özgürlük’ü telaffuz ettiğinde bunu daha önce “Beşinci Özgürlük”, olarak tanımlamıştım. Orta Amerika ve Karayielerin tarihi, -sadece bunlarda değil- bu güzel kelimelerin aslında Beşinci Özgürlük’ün savunulması için yapılan kampanyalar için halkın desteğini kazanma şeklinde anlaşıldığını ortaya çıkarmaktadır.

Bu koleksiyon ve Chomsky'nin diğer çalışmaları, umutsuzluk önerileri değildir, aksine harekete çağıran önemli umut mesajlarıdır:

Yalnızca olaylar hakkında düşündüklerimi açıklamaya çalışıyorum. Baktığınızda pek de sevimli bulmayabilirsiniz, gelecek için tahminde bulunmaya çalıştığımızda ise çok çirkin görünebilir. Fakat asıl düşünülmesi gereken nokta, bunun kaçınılmaz olduğudur. Gelecek değiştirilebilir. Ancak, ne olduğunu anlamaya başlamadığımız sürece hiçbir şeyi değiştiremeyiz.

GİRİŞ

NOAM CHOMSKY'DEN LATİN AMERİKA'NIN ÖZGÜRLÜĞÜ ÜZERİNE

Eğer umut olmadığını düşünecek olursanız, umudun olmadığına güvence veriyorsunuz demektir. Eğer özgürlük içgüdüsünün var olduğunu düşünürseniz, bir şeyleri değiştirmek için fırsat var demektir ve daha iyi bir dünya yaratmada sizin de katkınızın olabileceği ihtimali doğar. Seçim sizin. Noam Chomsky

Noam Chomsky'nin hayat felsefesini yukarıdaki sözlerden daha iyi anlatacak bir yol yoktur herhalde. Gençlerimizin en iyi becerilerinin neo-liberal amentüler tarafından tüketildiği, hayatın anlamının iş bulmak, tüketim yapabilmek ve siyasi güç elde edebilmek üzerine kurulduğu şu kapitalist dünyada, doğasındaki etik değerinin yanında yazarının inançlarını pratiğe dökme derecesiyle de bilim adamımızın bu bildirisi karanlıkta bir mum ışığı niteliğinde.

Onun felsefesi geleceğin demokratik toplumu için zorunlu üç şeye odaklanıyor; bir, sömürüye ve ekonomik eşitsizliklere son verilmesi, demek ki bu toplum anti-kapitalist olmalıdır, iki, siyasi elitizme son verme ve katılımcı bir demokrasi oluşturulması, demek ki bu toplum devletsiz olmalıdır; üç, tüm insanların bilinçlenmesi önündeki engellerin kaldırılması ve tüm feodal ve endüstri öncesi yapıların yok edilmesi. İşte, ancak bu yapı, yeni toplumun en önemli amacına; her insanın kendini gerçekleştirebilmesi amacına ulaşmayı garanti edecektir.

Bu praksise dayanarak Noam Chomsky, Amerika kıtamızın özgürlüğünün epistemolojik (bilgi kuramına ait) ve siyasi anahtarlarını önümüze koyuyor: Latin Amerika ve ABD tarihinin bilimsel kavranışı.

Chomsky'nin mantığı bizi, örneğin, burjuva demokrasisi içindeki halkçı ulusal bir proje, Beyaz Saray'ın yıkıcı ve kaosa sürükleyici çabaları altında ne kadar yaşayabilir? gibi bir dizi soruyla karşı karşıya getiriyor. Guatemala'daki Jacobo Arbenz hükümeti, Amerika'nın darbesiyle devrilene kadar sadece üç yıl sürdü (1951-54). Salvador Allende hükümeti de aynı kaderi paylaşmadan önce iki buçuk yıl yaşayabildi (1970-73). Sandinist devrim ise altı yıl direnebildi (1984-90). Bolivya devrimi de yine bir Washington darbesi ile devrilene kadar on iki yıl dayandı (1952-64).

Bu örnekler arasındaki süre farklılıkları basit bir gerçeğe dayanıyor. Allende ve Arbenz, devleti değil hükümetleri kontrol ediyorlardı. Sandinistler ve Bolivyalılar her iki gücü de ellerine geçirmişlerdi ve Beyaz Saray'ın yıkıcı faaliyetlerine daha uzun bir süre dayandılar. Bu saptamaların ışığında Küba deneyimi, Amerikan ambargosuna 39 yıldır direniyor ve Latin Amerika'nın burjuva demokratik ve sosyalist yapılarının arzulanıp arzulanmaması üzerine basit bir kuramsal saptamadan doğan yeni boyutlar kazanıyor.

Bizi düşünmeye zorlayan bir diğer örnek de şu; Salvador Allende, 1970 yılında seçimleri kazandığında Nixon-Kissinger hükümetleri, demokratik yollarla seçilmiş başkanın göreve gelmesini engellemeye çalıştı. Fakat Washington için bir askeri darbe düzenlemek mümkün değildi; çünkü CIA'nin gizli raporlarında anlatıldığı üzere, Şii ordusu "anayasal olarak etkisiz"di. Bu nedenle Beyaz Saray'a ülke ekonomisini yok etmek ve halkçı rejimi yıkacak bir darbe organize etmek için üç yıl gerekti. Bu deneyimin bir daha gerçekleşmemesi için de ABD, uyuşturucu baronlarına karşı savaş açmak gibi anlamsız bahanelerle sık sık yeni darbeler düzenledi. Böylece neo-liberalizmin ihtiyaç duyduğu her yerde, demokratik hükümetleri yok eden "önleyici" darbeler düzenlenir oldu.

Alman filozof Schelling'in söylediği "felsefenin başlangıcı da sonu da özgürlüktür" sözü, "insanoğlu duraksamamak ve hareket etmek için doğar" sözüne dikkati çekiyor.

1492: KÜRESELLEŞMENİN İLK İSTİLASI

Heinz Dieterich: 1992, Columbus'un, Amerika seyahatinin 500. yıldönümü. Resmi kutlamalarda bu olaydan, "Amerika'nın keşfinin 500. yılı" ve "iki kültürün buluşması" şeklinde söz ediliyor. Bunlar sizce bu olayı anlatmak için uygun ifadeler mi?

Noam Chomsky: İki dünyanın buluşması kuşkusuz söz konusu. Fakat "Amerika'nın keşfi" ifadesi doğru değil; çünkü Amerika, üzerine binlerce yıl önce yerleşenler tarafından zaten keşfedilmişti. 500 yıl önce olan şey, Amerika'nın yabancı bir kültür tarafından işgalidir.

HD: Columbus, batı yarımküreye vardığında, karşılaştığı yerlileri "Hintli" olarak adlandırmıştı; çünkü Hindistan'a geldiğini düşünüyordu. Bu coğrafi hata, düzeltildikten beş yüz yıl sonra bile, hala bu insanlara Hindi deniyor, neden?

NC: Bu durumun yerli halkları küçük görmenin bir yansıması olduğunu düşünüyorum. Eğer gerçekten bulundukları yerde herhangi bir hakları yoksa nasıl adlandırılacaklarının da bir önemi yoktur. İstilacılar, aynı şekilde hayvanları da yanlış isimlerle adlandırdılar ve bundan da kimse tedirgin olmadı. ...

Neden bu yanlışların yüzyıllardır yapıldığı sorulacak olursa, cevabı basit. Sorun orada yaşayan insanların, toprak üzerinde hiçbir haklarının olmadığını, yalnızca avlanmak için üzerinde dolaştıklarını herkese kabul ettirmek, bunu bir ilke haline getirmek sorunuydu ve bu nedenle, Avrupalılar için yerlilerin topraklarını ellerinden almanın ahlaki veya yasal bir problemi yoktu. Eğer toprak üzerinde hiçbir hakim yoksa kim oldukları veya Hindistan'dan ya da başka bir yerden gelmiş oldukları önemli değildi.

500 yıl önce olanlar aynen devam ediyor. İnsanlık tarihinin ana teması hala değişmedi. Bugün Kuzey-Güney çatışması diye adlandırılan şey, aslında dünyanın Avrupalılarca istilasidir.

İstilacılar, doğruların bilinmesini istemezler. İspanya batı yarımküreyi salt istila etmekle kalmadı, bundan oldukça faydalandı ve hala faydalaniyor. Söylediğim gibi, sık sık dile getirilen Kuzey-Güney Çatışması dedikleri, Avrupa'nın dünya istilasını devam ediyor. Latin Amerika'ya bugüne kadar boyun eğdirildi. Sosyal ve ekonomik yapısal uyum ise yerli halkların katledilmesinin modern bir biçimi.

LATİN AMERİKA VE VİETNAM SENDROMU

ABD, emellerine kavuşabilmek için dünyanın her yerinde güç ve şiddet kullanmayı bir hak olarak görüyor. Emirlerine itaat etmeyen her kim varsa "komünist" olarak adlandırılıyor ve "kendini koruma" adına bu komünistleri yok etme hakkını kendinde buluyor.

Amerikan propaganda sistemini bu açıdan Hitler'inkiyle ya da Rusya'ninkiyle karşılaştırabilirsiniz. Hitler, Almanya'yı basitçe Yahudilere ve Bolşeviklere karşı savunuyordu, Ruslar ise Çekoslovakya'yı ve Afganistan'ı işgal ettiklerinde, kendilerini Amerikan ve Ban Alman militarizmine karşı savunduklarını söylediler. Büyük güçlerin çatışma şekli işte budur.

Düşüncenin çok etkili bir şekilde kontrol edildiği, doktrine edilmiş bir toplumda insanlar bu gibi saçmalıklara gerçekten inanabiliyor. ABD toplumu da dünyanın en doktrine edilmiş toplumlarından biri ve bu tuhaf saçmalıklara kolayca inanıyor. Örneğin ABD, Grenada'yı işgal ettiğinde insanlar Grenada'nın, ABD'ye karşı askeri bir tehdit oluşturduğuna gerçekten inanıyorlar. Bu, bir kuru güldürü olarak değil, ciddi bir iddia olarak kabul görüyor. ... Vietnam'a dönersek, aynı durum burada da geçerli. ... Rusya tarafından desteklenen bir ülkeye ortada hiç Rus yokken saldırdık.

Zamanın ABD hükümeti, bir "iç saldırı" fikri uydurmuştu. ... BM'de Vietnam'da "iç saldırı"ya, yani Vietnamlıların, ABD'ye saldırısına karşı kendilerini savunduklarını söylüyorlardı. Gerçekte ise Reagan'ın danışmanları, 1940'lardaki Yunanistan'ı, 1960'lardaki Vietnam'ı ve bugünkü Orta Amerika'yı bir araya getiren bağlantıyı biliyorlar. "Evet, tüm bu olaylar iç saldırıyı içeriyor" diyorlar. Bu demek oluyor ki birileri kendi ülkesinde orayı işgal eden Amerikalılara saldırıyor; ABD ise, hem o ülkenin insanlarını hem de kendini bu iç saldırıya karşı koruyor.

Bu hayal edilmesi bile güç bir düşünce kontrolü. ABD ile alakadar olmak, fanatik bir hayali sistem hastalığına tutulmuş Humeyni'nin İran'ı ile alakadar olmaya benziyor. Reagan hiç şüphesiz inanıyor ki, eğer Nikaragua'yı bombalarsak ya da El Salvador hava kuvvetlerinin keşif uçuşlarına ABD pilotlarını da dahil edersek, bunun adı savunmadır. El Salvadorluları, Ruslara karşı savunmadır.

Bu durum bizi tekrar, bu tutumlar siyasal sınıfları temsil eden Kongreyi etkileyecek mi? sorusuna geri getiriyor. ABD saldırısını kanunlara uygun görmeleri nedeniyle karşı duruşlar zayıflıyor ve muhalefet, yalnızca taktik konulara indirgeniyor. "Bize maliyeti çok mu fazla olur?" ya da "bir işe yarar mı?" ya da belki "çok mu kanlı olur?" gibi sorular sorulmaya başlanıyor.

Bu tamamen kanuni bir durum; çünkü ABD halkı, tanrısal otoritenin aracısı olduğu için Salvadorluların yerine seçim yapma hakkına sahiptir. Bu nedenle komünizm ve savaş arasında El Salvadorlular adına bir seçim yapma hakkına sahibiz ve savaşı seçiyoruz. Karşı devrimcilere yapılan yardım bir işe yaramazsa o zaman da doğrudan harekâta geçerez. ... "biz bunları elbette ki insan haklarının korunması için yapıyoruz" diyorlar. Eğer El Salvador'a müdahale edersek tüm Orta Amerika tarihimizin apaçık gösterdiği gibi yapılan bu müdahale ölüm timlerine karşı olacaktır. Kaç kişi ölürse ölsün yapacağımız iş askeri yardımı sürdürmek olmalı, çünkü onları en kötü düşmana; komünizme karşı savunuyoruz. Aptal köylüler bunu anlamayabilir işte o zaman insan haklarını korumak adına hepsini öldürmek zorundayız. ... İşte liberalizmin olaylara bakış açısı. Onları en büyük düşmandan korumak için, ne kadarı gerekiyorsa o kadarını öldürmeliyiz. Siyasal sınıflar arasındaki genel anlayış da aynen budur.

HD: Bu bana Franco'nun, İspanya'yı komünizmden korumak için eğer gerekliyse bir milyon İspanyol ölebilir, sözünü hatırlattı.

NC: ... Franco'nun biraz ilerisinde. Çünkü El Salvador'da bir milyon insanı öldürmek gerekiyor demiyorlar, hepsini öldürmek zorunda da kalsak onları komünizmden korumak için bunu (askeri yardımı) yapmaya devam edeceğiz diyorlar. Bu şekilde standart faşist söylemin bir adım ilerisine geçiyorlar

Kendileri için önemli olan birçok şeyi 'bir dahaki sefere nasıl daha iyi yapabiliriz'in dışında öğrenilecek bir şeyleri yok. Vietnam'a saldırmaya hakkımız var, bu yüzden, neden başarısız olduk ve bir dahaki sefere daha iyisini nasıl yapabiliriz dışında öğrenilecek bir şey yok.

ABD müdahalelerinin ya da saldırılarının asla yanlış olduğunu düşünmüyorlar. Nasıl yanlış olabilir ki? Tanıma göre biz mükemmeliz ve tüm yaptıklarımız insan hakları adınadır, 'taktiklerimizi nasıl geliştirebiliriz'in dışında daha ne öğreneceğiz ki? Bu durum ABD tarihinin gerilerine gidiyor, Bolşevik tehlikede de bu böyleydi. Orta Amerika'da ise buna ilk kez 1920'lerin sonunda başvurulmuştu. Başkan Calvin Coolidge, Nikaragua'ya askeri gemiler göndermiş, ülkedeki ABD emperyalizmine karşı hareketin lideri Sandino öldürülmüş yerine Somoza geçirilmişti. Zamanın hükümeti ise konuyla ilgili olarak, "Bolşeviklerin vekilliğini yaptığı için Meksika'yı kuşatmak zorundayız" şeklinde bir açıklama yapmıştı. Şimdi de Sovyetlerin, Küba eliyle yaptığı saldırıları durduruyoruz.

Gerçekte ise, bu argümanları kullanmaya başlamalarından önceye gidecek olursanız, Filipinlere, Haiti'ye, Dominik Cumhuriyeti'ne yapılan müdahalelerde de uygarlığı ve ilerlemeyi temsil ediyorduk. Ancak oraların insanları bunları anlayabilecek kadar gelişmiş değildiler ve bu sebeple onların iyiliği için ülkelerini işgal ettik.

Tüm bunlar ta Kızılderili savaşlarına kadar gidiyor. ABD tarihi en başından itibaren düz bir çizgi doğrultusunda ilerliyor. Ülke fethedilirken yerli halklara karşı yapılan saldırılar soykırım tarzındaydı. İnsanlar bunlara inanmak istemiyor, fetihler törenlerle anılıyor, hiçbir şey yanlış kabul edilmiyor.

ABD'nin Filipinlere saldırısı daha önce Kızılderililere karşı savaşmış askerler tarafından yürütülmüştü. Yüz binlerce insanın öldürülüp, işkenceden geçirildiği, köylerin yakılıp yıkıldığı vahşi bir saldırıydı. Birliğin kumandanı da eğitimini Kızılderili savaşlarından almıştı. O zamanlar bu saldırıyı yalnızca çok küçük bir azınlık eleştirilmişti. Genel kanı; bu saldırıyı yapmak zorundayız, Filipinliler kendi çıkarları için yok edilmelidir, er geç amacımızın yardımseverlik olduğunu anlayacaklardır, anlamayacak olurlarsa onlara işkence etmek, köylerini

yakıp yıkmak ve çocuklarını öldürmek zorundayız, şeklindeydi. Bugüne kadar ABD tarihinde bu anlayış hakim oldu. Birçok tarihçinin “Amerikan idealizmi” ya da “Amerikan ahlakı” diye adlandırdıkları işte bu anlayıştır.

O günden bugüne siyasal sınıflar arasında bir değişimden söz etmek zor. Elbette ki, ABD halkının olanları algılama kapasitesinde bazı değişiklikler oldu, fakat bu egemen sınıfların anlayışını etkileyemedi. Eğer fikirlerini değiştirmiş olsalardı, bunları yapacak güçleri de olamazdı. İktidardan düşerlerdi ve yerlerine başkaları geçerdi. Bu durum, General Motors’un yöneticilerine, kar etmemeyi öğretebilmeye benziyor. ... Şirketlerin doğası kar maksimizasyonu, ABD’nin doğası da ülkenin baskın gruplarının çıkarları için küresel kontrolü maksimize etmektir. Bu tavırları kabullenmeyenler sistemin parçası olamazlar.

ABD çok açık bir toplum, belki de dünyanın en açık toplumu ve bunun sonucunda ülke hakkında çok geniş bir dokümantasyona ulaşabiliyorsunuz ve planlamacıların ne düşündüklerini bilebiliyorsunuz.

İkinci Dünya Savaşına dönelim. Dönemin diplomasisinin belki de en ılımlı, liberal ve barışçı figürü, şimdi bir bilgin olan George Kennan’dı. 1940’ların sonunda bakanlığın politika planlama dairesinin başındaydı ve bu daire tarafından yazılmış bir dizi açıklayıcı tebliğ yayınlamıştı. ... *“ABD dünya nüfusunun yüzde 6’sını oluşturuyor, fakat dünya kaynaklarının yüzde 50’sini kullanıyor, bu eşitsizlik tüm dünyada protestolara yol açıyor, yine de biz bu eşitsizliği sürdürecektir politikalar üretmeye devam etmeliyiz”* diyor ve ekliyordu; *“bu hususta gerçekçi olmak zorundayız, Asya’da ve dünyanın her yerinde demokrasi ve insan hakları ile ilgili duygusal kaygıları bir kenara bırakmalıyız ve sıkı tedbirler uygulamak için hazırlıklı olmalıyız”*. ... İşte bu, standart ABD duruşuydu. J.F. Kennedy, örneğin 1960’ların başında El Salvador için uygun olanın askeri hükümetler olduğunu söylemişti. Bu nedenle ABD demokratik rejimlere karşı güç kullandığında bu derece kuvvetli destek buluyor.

Askeri güçler daha başından ABD tarafından kurulmuş ve desteklenmişti. Böyle bir durumda halkın desteğini nasıl sağlayabilirdiniz ki? Tarım reformunu gerçekleştirerek, sendikaları destekleyerek, diğer deyişle halkın desteğini elde edeceğiniz ılımlı reformist uygulamalara başvurarak orduyla denge kurulacak ve bir askeri darbeye set oluşturulacaktı. Amerikan elçiliği, tüm Orta Amerika ülkelerinde en önemli güç odağıydı. ... Fiili olarak da orduyla denge oluşturacak ve halkın desteğinin arkasına alacak her harekete şiddetle karşı çıkarak tarım reformuna, sendikaların gelişmesinin önünü açan değişimlere, hatta Avrupa ile ilişkiler kurulmasına bile karşı koydular. Fazla kurnaz bir yaklaşımdı. Artık 1970’lerde El Salvador’da olduğu gibi halkın bu tip örgütlenmeleri tekrar gelişmeye başlar başlamaz şiddete başvurmak ve bu örgütlenmeleri yok etmek zorundayız.

Tüm bu olaylar daha da gerilere gidiyor. Herhalde Thomas Jefferson’du, ABD tamamen kendine ait bir yarıküreye sahiptir demişti. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra yalnız yarıküreye kalınmadı, dünyanın büyük bir bölümüne el atıldı. Bakanlık ve Dış İlişkiler Konseyi, 1939 yılından 1945’e kadar, savaş sonrası dünyanın alacağı yeni şekille ilgili bir dizi araştırma yaptı. O zamanlar “Savaş-Barış Çalışmaları Programları” adını verdikleri bu araştırmalar, özellikle sanayi ve ticaretin dış politikaya dahil edilmesiyle ilgili araştırmalardı. İlginç olanı çalışmaların kendileriydi, hiçbir zaman akademik boyutta incelenmemişlerdi. Halka açıktilar, fakat sansürlenmiş, hiç tartışılmamış, genel literatürde haklarında hiçbir makalenin yazılmadığı çalışmalardı. Bahsedilen konular oldukça basitti ve içeriklerine bakacak olursanız, tamamen rasyonel, duygusallıktan uzak emperyal planlardan oluşuyorlardı. “Büyük alan” dedikleri bir fikir geliştirmişlerdi, kendi sözleriyle; *“bu ‘büyük alan’ dünyanın kontrolü için stratejik olarak gerekli bir bölge olmalı”*ydı ve Amerikan ekonomisinin gerekleri doğrultusunda idare edilmek zorundaydı. Kısa zamanda bu alanın neresi olacağını öngören bir jeopolitik analize giriştiler. Alan minimum Batı yarımküreyi, Uzakdoğu’yu ve eski Britanya krallığını kapsamalıydı. Maksimumda ise tüm kâinatı kaplamak vardı. Daha sonra ise kurumsal bir planlamaya giriştiler; dünya ABD ekonomisinin ihtiyaçlarına göre nasıl yeniden düzenlenebilirdi? İşe Güneydoğu Asya’dan başladılar.

ABD çok ilginç bir ülke. Özgürlükler alanı çok geniş ve kimse aydınları ve medyayı partinin çizgisine uymaları için zorlamıyor. Yine de parti çizgisi olarak ifade edilen itaatkârlığın ölçüsü, totaliter bir devletle karşılaştırılacak boyutlarda.

Kafalarındaki bu demokrasi fikri, yalnızca yardımsever asillerin ve bazı taleplerde bulunmalarına izin verilmiş bir halk tabakasının yer aldığı feodal sistemi hatırlatıyor. Asiller çok yardımsever oldukları için halkın

taleplerine ara sıra razı geliyorlar. Fakat halk daha fazlasını istemeye başlayınca cevap ‘hayır’ oluyor, çünkü egemenlere kesinlikle meydan okunamaz.

Egemenlerin tarihten çok şey öğrendiklerini düşünüyorum. Vietnam Savaşından sonra bir daha böyle bir şeyin yaşanmamasını istiyorlardı ve pasifize toplumu geri getirebilmek için önemli bir mücadele verdiler. Halkın ruh halinde ve hareketlerinde bir kıpırdama söz konusu olduğunda bunun önemli bir faktör olduğunu düşünüyorum.

HD: Uluslararası düşüncenin ikincil bir faktör olduğunu mu düşünüyorsunuz?

NC: Bence, ABD elitleri, dostlarının çoğunun yalnızca sömürge ülkeler olduğunu düşünecek kadar akıllılar. Örneğin Britanya, tamamen sömürgeleşmiş durumdadır ve kimi komşu ülkelere itirazlar yükselse de hiçbir şey yapacak güçte değil, çünkü pozisyonları çok zayıf.

Uluslararası hukuk ABD’ye uygulanmaz, iktidardakiler mahkûm edilemez. Kanunlar güçsüz insanlara uygulanır. Bu hukukun özellikle de uluslararası hukukun doğasında olan bir şey.

ABD, Birleşmiş Milletler beratına imza atmıştı ve berat bu durumu; uluslararası ilişkilerde güç kullanmayı; bir suç, bir savaş suçu olarak kabul ediyordu. Yalnız bir istinası söz konusuydu, ancak silahlı bir saldırıya karşı kendinizi savunabilirdiniz. ABD de kendine göre bunu yapmıştı. Nikaragua’ya saldıracak kontraları silahlandırırken ve ülkenin limanlarını mayınlarken silahlı saldırıya karşı kendini savunması gerektiğini söylüyordu. Bu kelimeleri kullanmalarının nedeni, aksi takdirde yapacakları harekâtların uluslararası hukukta ve ABD hukukunda illegal faaliyetler olarak nitelendirilecek olmalarıydı. BM beratı, eksiksiz kabul edilmiş bir anlaşmaydı ve bu nedenle de ABD anayasasının “yüksek toprak hukuku” bölümünde yer alıyordu.

Kennedy, Eisenhower ve diğerlerinin büyük bir kısmı yüksek toprak hukukuna her zaman açık açık saldırdılar, uluslararası ilişkilerde birçok kez güç kullandılar. Bu Watergate gibi hafif bir suç değildi. Oldukça ciddi idi. Aslında, bu bize neden Nüremberg’de insanları astığımızı da anlatıyor. İkinci Dünya Savaşından sonra doğan legal sistem bunu önemli bir suç olarak görüyordu. Diğer suçlar ikinci planda kalıyordu, en önemlisi saldırganlık ve uluslararası sorunlarda güç kullanma suçlarıydı. Bu tanım elbette ki ABD veya diğer ülkeler tarafından hiçbir zaman ciddiye alınmadı.

3

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ: KÜÇÜK ÜLKELERDEN KORUNAN SÜPER GÜÇ

Ülke ne kadar küçükse korku da o kadar büyük oluyor. Çünkü ne kadar büyük zorluklar içinde başarılı olunuyorsa sonuç da o kadar önemli oluyor. Bu nedenle bir enfeksiyonun kaynağı olabilecek, tüm sepeti etkileyebilecek “çürük elmalar” a bu vahşeti ve saldırganlığı göstermek zorundayız.

Nikaragua’ya dönersek, o zamanlar Sandinistlerin ilk programlarına bakan biri, bunların yok edilmesi gereken düşmanlar olduklarını hemen görecekti. Bu programlar, okuma-yazma oranını büyük oranlarda artıran eğitim programları, ortalama yaşam süresini uzatan ve bebek ölümlerini azaltan sağlık programları - hatta Dünya Sağlık Örgütü (WHO), bu başarılarından dolayı ülkeyi ödüllendirmişti- ve bir tarım reformundan oluşuyordu. Bu Nikaragua’nın “kaynaklarımızı” çalması demek oluyordu, yani “bizim” kaynaklarımızı kendi amaçları için kullanıyorlardı. Amerikan idaresinin ve kontrolünün dışında, bağımsız bir sosyal, ekonomik ve ulusal kalkınma başlatarak ABD egemenliğindeki tüm uluslararası sisteme yönelik bir tehdit oluşturuyorlardı. Yaptıkları şey, Amerikan ekonomisinin lokomotiflerine yol veren “kaynaklarımızı” çalmaktı. Bu duruma bir son verilmeliydi. Bunlar ABD dış politikasında her zaman görülebilecek durumlar.

Örneğin George Kennan, Latin Amerika’nın büyükelçileriyle yapılan gizli bir brifingde yaptığı konuşmasında, ABD dış siyasetinin en önemli endişelerinden biri “kaynaklarımızı” korumaktır, yerel hükümetlerin sert uygulamalarını her zaman desteklemeliyiz ve bunda asla tereddüt etmemeliyiz. Ve ekliyordu; “*baskıcı bir hükümeti desteklemek, komünistlere tevazu gösterecek liberal bir hükümeti desteklemekten her zaman daha iyidir*”. Komünistlerden kastı, Amerikan siyasi retoriğindeki anlamıyla bizim refahımız yerine -ki refah en üstün değerdi- kendi halkının refahı ile ilgilenen herkeşti. Bu amaçla da bu halkların Sovyet uyduları haline gelmelerine çalıştık. Tüm bunlar kendi içinde tutarlı bir bütün oluşturuyor.

HD: ABD dışişleri bakanı Shultz, ambargonun Nikaragua ekonomisi üzerine fazla bir etki yapacağını ummadığını söyledi. Eğer durum böyleyse neden yine de ambargoyu başlattılar?

NC: Bu durumun çift yönlü bir etkisi olacak. Birincisi, Nikaragua'daki direnişi artıracak ikincisi de ülkeyi Rusların kollarına itecek. Her ikisi de çok önemli. Dikkat ettiyseniz ABD bunu hep yapıyor. Kontrolü dışına çıkmaya başlayan her ülke ve her bölgede bu yola başvuruyor. Eğer bir ülkeyi yok edemezsek ya da istila edemezsek Rusların kollarına itiyoruz, çünkü böylece diğer nedenlerden dolayı yapılacak bir saldırı için de mazeret doğuyor. Bağımsız kalkınmayı kesinlikle önlemek zorundayız, işte bu yüzden saldırıyoruz ve bu yüzden bir mazerete ihtiyacımız var. Elimizdeki tek mazeret, saldırdığımız yerin bir Rus üssü olması ve bu yüzden orayı bir Rus üssüne çeviriyoruz. Yapılanlar tamamen birbiriyle tutarlı şeyler.

Bunu örneğin Guatemala'da da, önce Arvalo daha sonra da Arbenz hükümetine yaptık. Her iki hükümet de New Deal tarzı programlara sahip kapitalist hükümetlerdi. Ne zaman ki aynı dalaletle kapıldılar ne zaman ki kaynakları kendi amaçları ve yerli halkın bağımsız gelişimi için kullanmaya başladılar, işte o zaman ABD bu hükümetleri devirmeyi kafasına koydu. Ancak kapitalist bir hükümete saldırıyı haklı çıkarmak zordu ve bu sebeple ABD onları Rusların kollarına itmek için elinden geleni yaptı; korkuttu, silah göndermeyi reddetti, Nikaragua'ya nükleer silahlarla kuşatılmış bombacılar göndererek Guatemala'ya karşı saldırısında ne kadar kararlı olduğunu gösterdi.

O zamanlar protestolar Kuzey Vietnam'a yapılan saldırılara karşı yapılıyordu. Şimdi de Nikaragua saldırısına karşı yapılıyor. Bu sebeple Kuzey Vietnam'ı istila edeceğimizi hiçbir zaman ummadığım gibi Nikaragua'yı istila edeceğimizden de şüpheliyim. Yapmaya çalıştığımız, bölgedeki başarılı kalkınmaları engellemek ve öncelikli ilğimiz dahilindeki ülkelerdeki halkçı hareketleri parçalamak. 1960'ların başında Güney Vietnam'ı yok etmek zorundaydık ve bunu yaptık. ABD bu savaşı kazandı. Şimdi de El Salvador'daki her çeşit halkçı hareketi parçalamaya çalışıyor ve bu savaşı da kazanacağını zannediyorum.

HD: Geçenlerde bir görevlinin belirttiği üzere ABD yönetimi bir çıkmazla karşı karşıya ve yeni bir Vietnam ya da yeni bir Küba istemiyor. Peki, ne yapabilirler?

NC: Yönetim, ABD tarihi boyunca neyi en iyi yaptıysa yine onu yapacaktır. ABD'nin Latin Amerika tarihi, halkçı hareketleri yok etmek, herhangi bir bağımsızlık hareketini parçalamak ve bölgenin kontrolünü elinde tutmasına yardım edecek baskıcı diktatörlükler kurmak üzerine kuruludur. ABD'nin, modern dünyanın gerçek korku odaklarından biri olmasının ana nedeni de işte budur. Bir yüzyıldan fazladır bu durum devam ediyor. ABD, Nikaragua'ya 1854'te de saldırmıştı ve ABD donanması, Nikaragua'da bir kıyı kasabası olan San Juan del Norte'yi yok etmişti. Bunu yapmalarının nedeni bir Amerikan milyonerine kötü muamele yapıldığı iddiasıydı. ABD, bu yüzyıl içinde Küba, Panama, Meksika, Haiti, Dominik Cumhuriyeti, Guatemala ve Nikaragua'yı işgal etti. Saldırılan ve işgal edilen tüm bu yerlerde sonuç, değişmez bir şekilde aynıydı. Bu nedenle ABD'nin Ruslarla bir işi yok. Wilson, örneğin Meksika işgaliyle Haiti ve Dominik Cumhuriyetine Amerikan taburları gönderme işlerini Bolşevik Devriminden önce yapmıştı. O zamanki bahane de hazırды. Kendimizi Almanlara karşı savunuyorduk. Şimdi Ruslar ne kadar Nikaragua'nın çevresindeyseler, Almanlar da o zaman o kadar çevremizdeydiler.

Bu işgallerin ya da başka deyişle yok edici kontra gerilla savaşlarının sonucunda ABD, Haiti'de köleliğin, işkencenin ve köy yakmaların yeniden ortaya çıkmasında oldukça başarılı oldu. Ülkeyi dünyanın en fakir yerlerinden biri haline getiren Duvalier hükümeti yeniden kuruldu. Nikaragua'da, gücünü özellikle denizcilikten kazanan Somoza diktatörlüğüne müsaade edildi ve Guatemala'da da demokratik hükümeti devirerek bir dizi Guatemala Himmler'ini iş başına getirdik.

HD: Latin Amerika uluslarının ABD baskısından muaf, bağımsız olarak yaşamaları neden imkânsız?

NC: İmkânsız, çünkü baskı ve kontrole odaklanmış bu vahşi ve sadist süper gücün gölgesinden kurtulamıyorlar. ABD, Latin Amerika'nın kaynaklarının Amerikan ekonomisinin hizmetinde olduğunu ve her zaman da Amerikan ekonomisinin isteklerine göre şekillendiğini düşünüyor ve bunu garanti altına almak istiyor - Bu durum küresel yapının bir parçası. Ancak en ağır yük Amerikan nüfuzunun uzun zamandır en güçlü olduğu Karayiplerin sırtında.

Eğer neden ABD'nin Küba'dan bu kadar rahatsız olduğunu kendimize soracak olursak da cevabımız aynı. Bazı basit istatistikler gerçeği aynen gözler önüne seriyor. Denizaşırı Kalkınma Konseyi'nin, ölüm oranı, bebek

ölümleri, ortalama yaşam süresi ve okuma yazma oranları üzerine her yıl hazırladığı “yaşam kalite indeksleri” adlı dünya çapındaki rapor geçenlerde yayınlandı. Sanıyorum listenin başındaki ülkeler Japonya ve İzlanda idi. Daha sonra İskandinav ülkeleri ile Kanada ve onlardan sonra da indeksin belirlediği yüzde 97’lik bir oranla ABD geliyordu. Sıradaki ülke ise yüzde 95’lik bir oranla Küba’ydı ve zengin Latin Amerika ülkelerine gelebilmeniz için yüzde 89’lara kadar düşmeniz gerekiyordu. Demek ki bu indekste üst sıralarda olan her ülke, diğer deyişle; yüksek yaşam standartlarına, düşük bebek ölümü oranlarına, yüksek yaşam üresine ve okuma yazma bilme oranlarına sahip her ülke bir düşmandır. Demek istediğim, bu ülkeler kendi kaynaklarını kendi amaçları için kullanmaktadırlar, bizim (ABD’nin) amaçlarımız için değil. İşte bu yüzden onları yok ediyoruz.

Küba örneğinde gördüğümüz üzere, ABD ülkeyi Rusların kollarına itmek için elinden gelen her şeyi yaptı. Herkes için bir model olabilmesini imkânsız kılmak için ülke içindeki baskı ve merhametsizliği elinden geldiğince artırmaya çalıştı. Fakat ülkede hala korku verici bir kalkınma söz konusu. ABD’nin arka çıktığı bölgelere baktığınızda, işkence, ölüm, açlık, köle emeği vs. görürsünüz. Fakat Latin Amerika’nın küçük bir köşesinde, ABD’deki hayat standartlarıyla boy ölçüşen bir ülke görüyorsunuz. Şaşırtıcı, öyle değil mi? ABD, her türlü ölçüte göre dünyanın en zengin ülkesi. Küba’ysa dünyanın en fakir ülkelerinden biri; fakat ABD ile aynı yaşam kalite indeksine sahip. Bu durum gerçekten korku verici ve Küba gerçek bir düşman. “Bir tane daha Küba’ya asla izin vermeyiz” dediklerinde işte bunu kastediyorlar. Bu çeşit bir kalkınmaya model oluşturan yalnızca bir ülkenin dahi var olması yeterince kötü. Bir de iki hatta üç tane olduğunu düşünün?

Devlet Bakanlığı İstihbaratı, 1949 yılında tüm yarıküreye yayılan tehlikeli bir ideolojinin varlığına işaret eden ilginç bir rapor yayınladı. O zamanlar birçok insanı etkileyen bu ideolojide “*hükümetler kendi halkının refahına karşı sorumludurlar*” deniyordu. İşte buna bir son verilmesi lazımdı. Bu çeşit bir dalaletle asla izin veremezdik. Çünkü ortada daha derin bir sorumluluk; onların bize karşı sorumluluğu vardı.

HD: Vietnam protestoları sırasında, bir makalenizde, savaşa karşı direniş “Amerikalı yaşamının zihinleri altüst eden ideolojik baskısı”ndan özgür olmalıdır diye yazmıştınız. Bunu biraz açar mısınız?

NC: Amerikan toplumu olağandışı bir toplum. Belki de dünyanın en bilinçli burjuvazisine sahip, oldukça iyi örgütlü ve dikkatli. Örneğin, bir halkla ilişkiler endüstrisinin dünyanın her yerinden çok daha gelişmiş olduğunu söyleyebiliriz. Yüzyılın başlarına dek uzanan, sermayenin yönetimindeki bu örgütlü propaganda ve ajitasyon sistemi doğrudan halkın beynine yönelmiş durumda. Birinci Dünya Savaşından önce bile bir AT&T yöneticisi şirkete yönelik tek tehlikenin Amerikan halkının aklı olduğunu ve kontrol edilmesi gerektiğini söylemişti. Bu durumu iyi anlıyorlar ve üzerinde çalışıyorlar. Avrupa bu konuda bizim çok gerimizde. Düşünceyi ve siyaseti kontrol etmeye çalışan Kongre’ye ve Heritage Foundation gibi kuruluşlara, medyayı kontrol etme çabalarına bakın mesela. ABD’de, yalnızca küçük bir kasabanın belediye başkanının sosyalist olmasının nedeni de işte bu. Ülkede tek bir sosyalist belediye başkanının olması, Avrupa’da anlaşılmaz gibi görünen bir durumdur. Ya da Amerikan basınına bir bakın, ılımlı bir sosyalist olarak nitelenen tek bir gazetecinin olduğundan şüpheliyim. Tüm diğer ülkeler için anlaşılmayacak durumlar bunlar.

Bir yanda sınıf bilinci çok yüksek bir egemen sınıf, diğer yandan yok denecek kadar az bir bilince sahip diğerleri. İnanılmaz bir uçurum söz konusu. Nedenleri ise oldukça karışık ve Amerikan tarihinin derinliklerine kadar iniyorlar. Sonuç ise tamamen depolitize olmuş bir toplum oluyor. Siyasi işleyişe katılımınız en yüzeysel şekilde olsa bile yine de çok yetersiz. Oy verme oranı bile çok düşük. Doğrudan katılım ise çok çok sınırlı. Bir siyasi partinin üyesi olamıyorsunuz. Göreli olarak egemen çevrelerden gelmiyorsanız, örgütlenmek ve siyasi gündeme yönelik çıkışlar yapmak mümkün değil. Başka bir yol da yok gibi. Unutmadan ekleyeyim, depolitizasyonun bir yansıması da, Amerikan toplumunda, dini bağlılık olağanüstü seviyede, tüm diğer sanayileşmiş toplumlardan daha fazla.

Öte yandan, bu ortamın unutulmaması gereken bazı olumlu tarafları da var. Bunlardan biri ülkenin disiplinsiz oluşu, belki de dünyanın en disiplinsiz ülkesi ABD. Fakat aynı zamanda da sıkı disiplinli, sınıf bilincine sahip ayrıcalıklıların bir parçası olan bir entelektüel sınıfa sahip. Ancak nüfusun büyük çoğunluğunun sınıf bilincinden yoksun oluşu doğal bir muhalefete, itaatsizliğe ve şüphecilığe yol açıyor, yani ideolojik kontrolün bir yüzeyselliği söz konusu. Amerikan Barış Hareketi gibi bir olgunun varlığının nedenlerinden biri de bu olsa gerek. Bu gibi spontane, örgütsüz ve ülkenin her köşesinden gelen bir hareketi diğer ülkelerde başarmak zor olsa gerek. Hükümeti Orta Amerika politikasını engelleyen de işte bu.

Bu şekliyle toplum bir çeşit karışım gibi. Bir tarafta birkaç istisna dışında eğitilmiş köleleri de kapsayan egemenlerin yüksek sınıf bilinci, öte tarafta her çeşit eleştirel toplum analizinden veya iletişim, örgütlenme ve bilinçlenme araçlarından yoksun örgütsüz, fakat aynı zamanda da kuramsal yapılara riayet etmeyen, şüpheli çoğunluk. Oldukça zor bir karışım.

Burası çok zengin bir toplum ve egemen sınıflarla iyi geçinenlere oldukça iyi paralar veriyorlar. Öte yandan kendi sınıfınıza ihanet ediyorsanız; devlet, ayrıcalıklara karşı şiddet uygulayacak mekanizmalara sahip olmadığı için toplama kamplarına gönderilmiyorsunuz, ama yaşam birçok yönden zorlaşıyor. Okulda marjinalize oluyorsunuz, kötüleniyor ve hor görülüyorsunuz ve bu zamanınıza ve enerjinize büyük yükler getiriyor. Örneğin benim yerimde olsanız; araştırma asistanınız yok ve her şeyi kendiniz yapmanız gerekiyor. Muhafız halk ve itaatkâr entelektüel arasındaki bu derin ayrılıktan dolayı, muhafız entelektüellerden çok fazla şey isteniyor. Panellere, siyasi oluşumlara, gösterilere ve bunlar gibi bir sürü şeye katılmak için olağanüstü bir baskı var üzerinizde. Bunlar bir taraftan bedel başka bir taraftan da imtiyaz olarak görünüyor; fakat hangisi olursa olsun, hayatınız büyük ölçüde etkileniyor.

ABD'deki egemenler, yüksek sınıf bilincine sahip. Çok küçük bir gemide yol alıyorlar ve çok etkili bir endoktrinasyon sistemini idare ediyorlar. Bu nedenle de örneğin parti çizgisini kabul etmeyen insanların çalışmaları ya kötüleniyor ya da eğer bunu yapamazlarsa görmezden geliniyor. Medyaya da girmek imkânsız. Kanada toplumu da ABD toplumuna benziyor, ama Kanada'ya gittiğimde hemen radyoya veya televizyona çıkıyorum, yayınevleri kitaplarımı yayınlıyor vs. ABD'de ise bu imkânsız. Sebebi ise bu sınıf bilinci yüksek egemenler. Eleştirel ve muhafız seslerin var olmasını, halka ulaşmasını engellemenin ne kadar önemli olduğunu biliyorlar. Eleştiri dedikleri şeyi de çok dikkatli kullanıyorlar. Ama eğer dikkatli bakacak olursanız, onların eleştirileri partinin temel ilkelerini baştan kabul ediyor. Parti çizgisine sıkı sıkı bağlı bu eleştiri “yeterince iyi yapmıyorsun” ya da “hata yapıyorsun” gibi şeyler söylüyor. Parti çizgisine karşı çıkan bir eleştiri tarzı ise ortadan kaldırılmak zorunda. Bunun yolu ise genelde görmezlikten gelmek, bu başarılamazsa da eleştirici kişi fesatlıkla, husumet yaratmakla suçlanıyor.

Emperyalizm hala aynı emperyalizm. 1940'lardan beri dikkatli ve nazik bir planın işlediğini, dünyanın büyük bir bölümünün Amerikan ekonomisinin hakim sektörlerinin ihtiyaçları doğrultusunda yönetildiğini; birçok ölçütün bu işleyişi garanti altına almak için alındığını biliyoruz. Eğer bu emperyalizm değilse nedir? Ben bilemiyorum.

HD: Bazı ABD bankalarının uyuşturucu paralarını akladığını ve bir senato araştırmasında CIA'nin kiraladığı mafya tetikçilerinin Küba lideri Fidel Castro'ya suikast yapmaya çalıştığı anlatılıyor. ABD ve onun egemen sınıfları ile organize suçlar arasındaki ilişki nedir sizce?

NC: Bu konuda uzman değilim, ancak görünürde bazı şeyler var. Devletin organize suçla bağlantısı tamamen doğal. Genel tabirle, organize suç, marjinalleri gettolardaki gibi kontrol altında tutmaya yardım ediyor. Örneğin FBI; ulusal siyasi polise bakacak olursanız, 1960'lardaki faaliyetleri oldukça öğreticiydi. Gettolardaki siyahî çeteleri yok etmeye çalışmadılar, yapmak istedikleri siyahî örgütçüleri yok etmekte ve bunu yaparken de suç örgütleriyle birlikte hareket ettiler. İlginçtir, suç örgütleri tehdit oluşturmuyor ve dışarıdaki güçlerin hizmetinde gettoları kontrol ediyorlar. Ancak Kara Panter lideri Fred Hampton gibi siyah örgütçüler öldürülmeli, çünkü insanları politize edebilir ve siyasi arenaya girebilirler, yani tehlikeliler.

Bu durum uluslararası çapta da geçerli. İkinci Dünya Savaşına bakın, ABD ordusu İtalya'ya doğru ilerlediğinde ülkeyi yönetecek birileri lazımdı, daha doğrusu direnişçilerin yönetimi ele geçirmelerine izin verilmemeliydi, direniş kırılmalı ve yok edilmeliydi. Öncelikle ülke tekrar eski faşist hükümete teslim edildi. Faşistler yeniden iktidara gelirken Mussolini'nin temizlediği mafyayı da yeniden canlandırdı. Mafya, işgalcilerin isteklerine cevap veren ve Amerikan suç yapısına da oldukça benzeyen bir oluşumdu, zaten daha sonra da Amerikan sistemine entegre edildi. Mafya, daha sonra 1940'ların sonundaki Fransız işçi hareketini yok etmek için de gerekli oldu, o sıralar grev kırıcılarına ihtiyaç vardı ve tabii ki mafyadan başkası bu işi beceremezdi. Fakat karşılığında bir ödeme yapmanız gerekiyordu ve eroin trafiği yeniden kuruldu ve bugünlere taşındı. Suç örgütleri ve devletin birbirleriyle örtüşen çıkarları var. Suç örgütleri, büyük şirketlerle de iç içe geçmiş durumda ve sık sık birlikte çalışmaya ihtiyaç duyuyorlar. Ortada kimseyi şaşırtmayacak bir sürü örnek var.

HD: Nikaragua'nın, limanlarını mayınladığı gerekçesiyle açtığı davada, ABD, Uluslararası Mahkemenin yetkisini onaylamayı reddetti. Bu uluslararası anlaşmazlıkların hukuki yollarla çözümünde ne manaya geliyor?

NC: ABD de diğer büyük güçler gibi kanunun üstünlüğüne bir slogan gözüyle bakıyor. Bunun üç nedeni var; birincisi ülke nüfusunu pasifize etmek, ikincisi resmi düşmanları ifşa etmek, üçüncüsü ise diğer yolların etkisiz kaldığı koşullarda son çare olarak problemleri çözmek. Bunların dışında ABD de diğerleri gibi kendini Gücün Yasasına adanmıştır. ... Devletin toplum nezdindeki gücünü artırmaya çalışan ve uluslararası amaçlarına ulaşmada zor kullanabilmek için gücünü elinden geldiğince genişletmeye çalışan ABD hükümeti gibi bir hükümet, doğaldır ki diplomasiye yaptığı baskılarda daha az nazık olacaktır.

ABD tarihini bilen herkes, Yüksek Divan olayının yeni bir şey olmadığını anlayacaktır. Aslında bu olay, yüzyılın başındaki olayların yalnızca bir tekrarı, ABD kendi kurduğu Orta Amerika Mahkemesi, Nikaragua müdahalesinde kendisine karşı karar alınca, Wilson yönetiminin mahkemeyi ortadan kaldırdığını biliyoruz. Şimdiki olaydaki göze çarpan tek farklılık, ABD'nin, Dünya Mahkemesini yok edecek kadar güçlü olmayışıdır.

Birleşmiş Milletler, büyük güçlerin uyguladığı şiddetin ve yol açtığı terörizmin önünü kesmek için hiçbir şey yapamaz. Büyük güçler anlaştığı zaman ise kullanışlı bir alettir ve onların amaçlarına ulaşmada etkili mekanizmalar geliştirebilir. Bunların dışında, örneğin eğitim için işe yarar bir forumdur ya da kamu bilinci yaratmada ve aksi takdirde örtbas edilecek konuların anlaşılmasında yardımcı olabilir ve yaptıklarına süper güçlerin bile engel olamayacağı alanlarda, dünya barışına önemli katkılar sunabilir. Fakat Sovyetler Birliği'nin, Doğu Avrupa üzerindeki baskısını rahatlatmaya ya da ABD'nin Orta Amerika'ya yaptığı işkenceleri durdurmaya etki edemez.

4

WASHINGTON: DÜNYANIN EN BÜYÜK TERÖRİST HÜKÜMETİ

Ticaret, ulusal sınırları yok saydığı ve imalatçı da, tüm dünyayı bir piyasa olarak gördüğü için, ulusunun bayrağı da onu takip etmek ve ülkelerin kapalı durum kapıları açılmak zorundadır. Ulusal egemenliğe tecavüz etse bile finansörlerin elde ettiği imtiyazlar, devlet yöneticileri tarafından korunmalıdır. Sömürgeler kesinlikle elde tutulmalı ve yerleşime açılmamalıdır. Dünyanın kullanışlı hiçbir köşesi gözden kaçırılmamalıdır. Woodrow Wilson, ABD Başkanı, 1919

HD: ABD'nin, Nikaragua'daki emelleri neler? Mevcut rejimi yok etmek ve yerine yenisini koymak ya da Libya gibi daimi bir günah keçisine sahip olabilmek için, ülkenin devrimci demokrasiden, (Jakoben modelde) devrimci bir diktatörlüğe dönüşmesine zorlamak ABD için bu kadar kolay mı?

NC: ABD'nin her zaman için tercih edeceği rejim herhalde, Honduras'taki gibi resmi bir demokrasinin olduğu bir rejimdir. Fakat demokrasi, Amerikan siyasi ajandasında çok özel bir anlam taşır, gerçek John Jay'in söylediği gibidir; demokrasi, seçilmiş iş çevrelerinin yönettiği, halkın tamamen pasif olduğu ve seyircilerin yalnızca egemenlerin kararlarını onaylamasına izin verilmiş bir sistemdir. Halkın katılımını sağlamaya yönelik her hareket tehlikeli görülüyor. Evde ve dışarıda buna asla izin verilmiyor. Dışarıda, ölüm timleri göndererek, içeride ise daha karmaşık tedbirlerle buna izin verilmiyor. Ancak, duyulan endişe içeride de dışarıda olduğu kadar güçlü ve derin.

Her çeşit politik bilincin ya da politik katılımın yükselişi, ABD'deki liberal çevrelerde büyük korku yaratıyor. Avrupa'da da bu böyle. Nerede doğrudan bir siyasi katılım varsa, orada egemenler için büyük bir korku var demektir. Bu konuda en çok göze çarpan doküman, Avrupa, ABD ve Japonya liberal elitlerinin oluşturduğu Üç Taraflı Komisyon'un hazırladığı rapor olsa gerek. "Demokrasinin Krizi" adlı bu rapor 1975 yılında yayınlanmıştı ve 1960'lar süresince endüstriyel dünyada demokrasiye doğru bir yönelimin olduğunu anlatıyordu. Yalnızca bir sivil haklar hareketinin değil aynı zamanda kadın ve gençlik hareketiyle, etnik hareketlerin de var olduğunu, toplumun hareketsiz kesimlerinin de sistemin işleyişine dahil olmaya başladığını dile getiriyordu. İşte bu demokrasinin krizidir ve durdurulması gerekir. Liberal elitler, bunun durdurulmasında hemen anlaştılar ve halkın onlara uyan şekle; apati ve hareketsizlik haline tekrar geri dönmelerinin yollarını çizdiler.

HD: Libya politikasını analiz ederken, ABD'yi bir "gangster devlet" olarak tanımladınız. Acaba bununla neyi kastettiniz?

NC: ABD önde gelen bir terörist devlet. Libya'ya yaptığı hava baskınları terörist saldırılarından yalnızca biri. Bu yılın (1986) ise en önemli terörist saldırısı. Tek saldırıda, Libya destekli terörizmin son on yıl içinde aldığı

canın belki beş misli insan öldürüldü, Libya'ya uygulanan yaptırımlara bakarsanız ve bunların aynısını ABD'ye uygulayacak olursanız çok ilginç sonuçlarla karşılaşsınız. Libya, ortada sıkı bağlantılar olmamasına rağmen uçakların bombalanmasıyla suçlanıyor; fakat biliyorsunuz 1985 yılında, Ortadoğu'da, ölen insan sayısına göre en kanlı terörist saldırı Beyrut'ta 80 insanın öldüğü araba bombalamasıydı ve saldırı CIA bağlantılı kişiler tarafından düzenlenmişti. CIA ise, olaya karışmadığını söyleyerek saldırıya karışanları temize çıkartmıştı. Şimdi de ortada Libya'nın, sorumlu gösterildiği olaylara katıldığını kanıtlayan bir delil yok. CIA ve birlikte çalıştığı gruplar yaptıkları bombalamada 80 kişiyi öldürdüler.

HD: Vietnam Savaşı boyunca direniş hareketi içinde çok önemli bir rol oynadınız ve o zamanlar hapse girme tehlikeniz vardı. Bundan bahsetmekten hiç hoşlanmadığınızı biliyorum, fakat yine de bize biraz anlatır mısınız?
NC: Evet, direnişe ve sivil itaatsizliğe katılmışım ve beş yıl hapis yatmakla karşı karşıya kaldım. Hükümet direnişi örgütleyenlerin peşindeydi ve onları mahkemeye veriyordu.

Fakat sonradan *Tet* Saldırısı ortaya çıktı ve işte o zaman hükümetin planları ve kapitalistlerin düşünceleri değişti. Ocak 1968'deki *Tet* Saldırısı, savaşın çok pahalıya patladığı ve likidite edilmesi gerektiği konusunda Amerikan elitlerini ikna etti. Bu noktadan sonra birçok değişiklik gerçekleşti. En başta yüksek seviyede bir iş delegasyonu Washington'a gitti ve Johnson'u istifa etmeye zorladı. Gerçek bir güç oyunuydu ve Johnson istifa etmek zorunda kaldı.

Daha sonra "Vietnamlaştırma" dedikleri, Amerikan güçlerinin azaltıldığı, sermaye yoğun savaşa yöneldiler. Bunun bir nedeninin de Amerikan ordusunun güvenini kaybetmesi olduğunu söyleyebilirim. ABD, bir taktik hatası yapmıştı ve bir sömürge savaşına kendi vatandaşlarından oluşan bir orduyla girmişti. Daha önce Fransa, savaşa yabancı lejyonlarını, profesyonel katillerini ve eski Nazileri göndermişti, sömürge savaşının yolu buydu. Özellikle sivilleri öldürdüğünüz zaman profesyonel katillere ihtiyacınız vardır. Sivil bir ordu, bu görevi yerine getiremez, buna uygun eğitim almamıştır ve çoğunlukla sivil toplumun değerlerini göz önüne alır.

Ordu güvenini kaybetmeye başlayınca, ülke çalkalanmaya başladı ve özellikle yöneticileri ilgilendiren bir demokrasi krizi ortaya çıktı. Taktikler değiştirildi ve davalar durdu. Bu kararlar, ben de dahil olmak üzere direnişe katılanlardan birçoğu uzun hapis cezalarından kurtuldu. Bundan sonra da sivil itaatsizlik dönemi başladı.

Ancak bunlar ciddi sorunlar değillerdi ABD için çok iyi şeyler de söyleyebilirsiniz. Bunlardan en iyisi, devletin nüfusun görece egemen bölümleri üzerinde -ki ABD gibi zengin bir ülkede nüfusun büyük bölümüdür- çok sınırlı bir baskı oluşturmalarıdır. Demek istediğim, devletin kendi vatandaşlarına uyguladığı şiddetin boyutları açısından dünyadaki en özgür ülke belki de ABD'dir. İşlevsel bir demokrasiye dair pek bir işaret olmasa da özgürlükler çok geniş tutulmuştur. Esasen tüm bunlar ülkenin kapitalist karakterini yansıtır. Kapitalist toplumda özgürlük dahil her şey birer metadır ve istediğiniz kadar çok satın alabilirsiniz. Eğer bir örgüt yöneticisi olursanız, öldürülürsünüz ya da başınıza buna benzer bir şey gelir; fakat görece olarak egemenler içindeyseniz güçlüsünüzdür ve hükümetin gerçek şiddetinden korunursunuz. Bu çok önemli bir gerçek.

5

İRANGATE: DÜŞMANLA TİCARET

İsrail, 1980'den beri ABD'nin de desteğiyle, İran'a karşı bir askeri hazırlık içinde ve bunu herkes biliyor. Fakat sorun üstü örtülmüş bir sorun gibi.

İkinci soruna gelince, olay kamuoyuna yansınca ve uzun süredir bastırılmış gerçekler bir bir suyun yüzüne çıkmaya başlayınca, idari güç kongrenin yasama gücüne meydan okumaya başlıyor. Kongre ise sistemin gücünü temsil ediyor ve hemen savunmaya geçecektir. ICJ ilerlemeleri ya da buna benzer işleri tehdit etmekten asla çekinmiyorlar. Kontralara destek sorunu gizli kaldığı sürece hiçbir şeyden endişelenmiyorlar. Sorun ne zaman ki kamuoyunun sorunu haline gelir, işte o zaman idari güç Kongreyi hiçe sayacaktır. Kongre de buna daha fazla tolerans gösteremez ve haklarını savunmak zorunda kalır, parçalı da olsa güçlü bir gücü temsil ediyor.

Üçüncüsü, belki de en önemlisi, bu sorun ideolojik sistemle de yan yana olmak zorunda. Bütün bu adamlar uluslararası terörizmi, merkezi bir güç haline soktular ve halkı, terörizmle korkutarak kontrol eder hale geldiler.

1980'lerin ideolojik sisteminin odağındaki olgu da terörizm oldu. Mermiye ihtiyacımız var ve bu yüzden hayat standartlarımız düşürmek ve kendimizi bu uluslararası terörizm belasına karşı korumak zorundayız. Teröristlerle asla diyalog kurmayız vs. Fakat daha sonra Reagan yönetimi birden, terörist bir devletle iş yapmaya başladı ve bu tüm ideolojik sistemin su yüzüne çıkmasına yol açtı. Buna asla izin verilmemelidir. ... Bunu nasıl becerdik? Oysa herkesi terörizme karşı koruyacağımıza söz vermiştik. Ortada derin çelişkiler var, insanların tüm işin bir katakulli olduğunu anlamasına sebep oluyorsunuz; işte o zaman başınız belada demektir. O zaman tüm yapılanlar bir çeşit hata ya da başka türlü bir şey olmak zorunda. Fakat bu olayı hiçbir şekilde hasıraltı etmeniz mümkün değil, ortada açık bir çelişki var, bana göre durum tamamen böyle.

Medyadaki ve diğer yayınlardaki yorumlar, tabii ki asıl sorunlar göz ardı ediyor. Hepsinden önce, kimse konraları finanse etmenin, Dünya Mahkemesinin kararlarını hiçe saymanın ve bu gibi diğer kanunsuz işlerin doğru olup olmadığı hakkında hiçbir soru sormuyor, bunlar tamamen gündem dışı tutuluyor. Üstelik İran işinin arka yüzü de tamamen gündem dışı. 1985 sonrası İran desteğini anlamak istediğiniz zaman, aklınıza takılacak olan 1985'ten önce neler oluyordu sorusuyla karşı karşıya gelmiş değil. 1985'ten önce ABD, İran'a, İsrail yoluyla silah sağlıyordu, dahası bunu gayet açık bir şekilde yapıyordu. Tüm bu çabalar bir askeri darbeye yol açabilmek içindi. Yaptıkları, Şili ve Allende, Endonezya ve Sukarno, Brezilya ve Goulart ya da binlerce başka örneğin bir tekrarından ibaretti.

Bir ülkeyle düşmanca ilişkiler içindeyseniz, o ülkenin ordusuyla bağlantı kurmaya çalışarak, devleti içeriden yıkmaya çalışırsınız. Bu işe yarar bir iştir. Daha önce, Pinochet ve Sukarno'da işe yaramıştı ve bu sefer de işe yarayacağını umuyorlardı. Orduyla iletişim kurmanın yolu da ülkeye silah göndermek ve ordu personelinin eğitmek gibi işlerdir. Eğer, Tower Komisyonunun raporuna dikkatlice bakacak olursanız, gönderdikleri silahların Pasdaran'a (devrim muhafızları) değil, profesyonel orduya ulaşmasına özellikle dikkat ettiklerini görürsünüz. Devrim muhafızlarının onların tipi olmadığını biliyorlar ve profesyonel ordunun rolünü güçlendirmek istiyorlar.

Şubat 1979'da, Şah, İran'ı terk ettikten hemen sonra, NATO'nun ABD'li kumandanı General Huyser, İran'a gitti ve bir askeri darbe gerçekleştirmeye çalıştı. Carter, generali Humeyni gelmeden önce kontrolü sağlayacak generaller bulması için görevlendirmişti. Fakat bunu yapamadılar ve moralleri çok bozuldu. Artık darbe imkânsızdı, ülke patlamak üzereydi. Bunun üzerine Huysen geri döndü. Brzezinski, Kirkpatrick ve Marty Peretz gibi sağcılar, yıllardır, bir askeri darbe gerçekleştiremediğimiz için şansımızı kaybettik diye sızlanıyorlar.

Bundan hemen sonra, İsrail ve ABD açık yola saptılar ve bu darbeyi onlar için yapacak generalleri, albayları ya da her kimse onları bulmak umuduyla orduyla ilişkiler kurmaya başladılar. Peki, ne oldu? 1984'te orduyla ilişki kuruldu ve yeni bir yola saptılar, şimdi yaptıkları da işte budur. Fakat göreceksiniz bunların hiçbirini tartışılmayacak bile.

Olayda bizim bilmediğimiz bir şey yok. İdari mekanizma uluslararası terörizme odaklanmış durumda. Olayı, "kontra gerilla", "düşük yoğunluklu savaş" ya da buna benzer tanımlamalarla açıklıyorlar. Kongre de bunu böyle kabul ediyor. Ama yine de bir yere kadar daha geniş bir fikir yelpazesini temsil ediyor ve başarısızlık ihtimalini göz önünde tutuyor. ... Gündemdeki tek sorun bunun işe yarayıp yaramayacağı sorunu.

Bunun korkunç bir uyarlaması Irak'ta yaşandı. Askeri operasyonlar hiçbir muharebeye fırsat vermeyecek şekilde düzenlendi. Kansas'taki Fort Riley Birinci Mekanize Tümeni karargâhında bir Newsday muhabiri, daha geçenlerde şunu keşfetti; ABD birlikleri Kuveyt'e girdiklerinde, bir tabur buldozer sürücüsü mühendis tarafından yönlendirildiler. Bu buldozerler, belki binlerce Iraklı askerin siperlerde canlı canlı yakılmasında kullanıldılar. Buldozerler siperlere sürüldü ve askerleri yaktılar. Bu korkunç bir savaş suçudur, fakat kimse ilgilenmiyor. Ama yine de ABD'nin askeri planları hakkında bir şeyleri açıklamaya yetiyor. Eğer kendisini savunacak birisine saldırırsanız, muharebeye buldozer göndermezsiniz. Bu ABD'nin her şeyi nasıl hiçbir zaman bir savaş olmayacakmış gibi hazırladığını açıklıyor. Savaş ve muharebe yoktu; katliam ve kıyım vardı.

Tüm bunlar bir savaş yönetmenin, kahraman olmanın ve şoven histeri yaratmanın çeşitli yollarıdır. Hitler bunu biliyordu, şimdi ise tüm dünya biliyor; *işin sırrı ucuz zaferlerdir*.

KÜBA’NIN GELECEĞİ VE ABD

NC: Castro’yu devirmekle ilgili ilk belgeler, Mart 1960 tarihini taşıyor ve bu açıdan çok açıklayıcılar. Eisenhower yönetimi boyunca, Ulusal Güvenlik Konseyi, Küba rejimini devirmeyi gerekli kılan ve bunu ABD’yi hiçbir şekilde etkilemeyecek bir yolla yapılmasını şart koşan bir çözüme onay verdi. En önemlisi buydu; çünkü ABD, Latin Amerika devletlerine karşı olan güvenilirliğini korumak zorundaydı. Bölgedeki ABD müttefikleri bunun açıkça farkındaydılar; fakat ne olduğunu bilmiyor gibi görünmek onlar içinde çok önemliydi. Çünkü eğer ne olup bittiğini bilirlerse, bunu kendi halklarına açıklamak zorundaydılar. İşte bu yüzden ABD terörizmini, ancak müttefiklerinin ne olup bittiğini bilmiyormuş gibi görünmeleriyle sürdürüyor.

10 yıllık Reagan-Bush yanlış yönetimi sonucu ekonomi kötü bir durumda. Tekrar canlandırıp canlandıramayacaklarını kimse bilmiyor. Fakat eğer canlandıramazlarsa, dış politikada müsrif birtakım şeyler öne sürmek zorunda kalacaklar. Dış politika maceraları halkı korkutur ve hareketlendirir. Savaş süresince halk, liderin ve bayrağın arkasına dizilir ve bu düzenli olarak iki ya da üç yıl sürer. Bu durum, basitçe halkın çoğunluğunun kötülüğüne olan ekonomi politikalarının beraberinde gelir. Bu ikisi, Siyam ikizleri gibi hep bir aradadır.

Eğer ekonomiyi sabitlemeyi başaramazlarsa, bazı dış politika başarıları elde etmeye çalışacaklardır, bunda da en güçlü aday Küba olacaktır. Şimdiden başmakaleler yazmaya başlayabilirsiniz; “Küba’yı özgürleştirdik”, “Ütopya burada”, “demokrasi artık tüm yarıkürede” vs. İç faktörler süreci hızlandırabilir, fakat asıl akılcı plan Küba’nın çökmesini beklemek olacaktır. İlişkileri engeller, kültürel karantınayı sürdürür, kimsenin izolasyonu kıramayacağından emin olur ve ambargoyu korursanız, sonuç Küba’nın zora düşmesi; muhalefet, protestolar ve isyandır. Bunlar da daha fazla baskıya neden olur, sokaklarda insanlar vurulmaya başlanır. Daha fazla direnişe neden olunca da sivil toplumun kendi kendini yok etmeye başladığı bir noktaya gelirsiniz. Artık o zaman, adaya savaş gemilerini gönderebilirsiniz. İnsanlar gemileri sevinçle karşılar, çünkü ülkede her şey kötüye gitmiştir. İşte bu izlenecek “doğru” yoldur.

Küba’yı devirmek için yanıp tutuşan bir Kübalı sürgün toplumuna sahibiz. İşadamlarının bunlardan, özellikle de kanunsuz işler için, büyük çıkarları var. Hatırlayın, (devrimden önce) Küba, mafyanın en önemli merkezlerinden biriydi. 1820’lerden beri ABD dış politikasının en önemli temalarından biri oldu ve biliyorsunuz, 30 yıldır da bir anti-Küba propagandası yürütüyoruz. Yani hep önemliydi.

ÜÇÜNCÜ DÜNYA’NIN GELECEĞİ

HD: İnsanlığın çoğunluğu için kabul edilebilir hayat standartları oluşturmak çağdaş kapitalizm için mümkün müdür?

NC: Amacının bu olduğunu düşünmüyorum. Bugünkü planlar ve amaçlar gösteriyor ki dünya nüfusunun ileride belki de büyük çoğunluğa dönüşebilecek önemli bir bölümü marjinalleştirilecek. Zaten bu paradigmanın işe yaradığı yerlerde tanımlanmış olan Üçüncü Dünya modeli, artık refah toplumlarına da yayılıyor. Bu durum, üretimin uluslararasılaşmasının kaçınılmaz bir sonucu olarak karşımıza çıkıyor.

Aslında, sermaye basını da bu konuda oldukça samimi. Soğuk savaşın bitimiyle ilgili yazdıklarına bakın, bunu gayet iyi anlamışlar, ideolojik oyunlar oynamıyorlar. Sonuçta, bunun Doğu Avrupa’nın üçüncü dünyalaşması demek olduğunu biliyorlar ve bu durumun uluslararası şirketler için büyük fırsatlar doğurduğunu vurguluyorlar. Mesela Londra Financial Times, en iyi uluslararası iş dergilerinden biri ve doğası gereği liberal olan bu dergi yakınlarda “Komünizmin Yıkıntılarında Yeşillenen Filizler” başlıklı bir makale yayınladı. Makale, piyasa reformları sonucu oluşan yüksek işsizliğin Batılı iş çevrelerine, eğitilmiş, ucuz ve kolay sömürülebilir bir işgücü sunduğunu, bunun da tatil olanakları, yüksek ücret ve diğer avantajlar talep eden Batılı işçilerin, bu taleplerini karşılıksız bırakacak sonuçlara yol açtığını anlatıyordu. Sermaye basınının standart çizgisi işte bu. İşçilere; “eğer yüksek ücret isterseniz, o zaman biz de Tayvan’a ya da Meksika’ya gideriz” deniyor. Tüm bunlar üretimin uluslararasılaştırılmasının bir parçası, otomatik bir sonucu.

En önemlisi; işçilere verilen mesaj şu: “artık size ihtiyacımız yok, siz bize ulusal ekonomi zamanında lazımdınız”. 1920’ler boyunca, örneğin Henry Ford işçilerine makul ücretler vermek zorundaydı, aksi takdirde

onun arabalarını alamazlardı. Ancak çok daha uluslararasılaşmış bir ekonomide buna gerek kalmıyor. Artık “şımartılmış” Batılı işçilere daha fazla ihtiyacınız yok, ayrıca onlara bir tüketici; sizin mallarınızı tüketecek kişiler olarak da bakmanıza gerek yok. Üretim, baskının yüksek, ücretlerin düşük olduğu yerlerde yapılabilir ve dünyanın zengin kesimlerine yönlendirilebilir. Modern dünyanın bir parçası olan kesimler New York’ta, Paris’te ya da Londra’da; Meksiko City ya da Sao Paulo’da olduğundan çok daha fazla. Uluslararası düzeyde, zenginler önemli bir pazar oluşturuyor ve belki de dünyanın geri kalanına hiç ihtiyaç duyulmayacak.

HD: Eğer çağdaş kapitalizm, insanlığın çoğunluğu için uygun bir tercih değilse, reformlar yoluyla tercih edilebilir bir hale getirilebilir mi?

NC: Her şeyde reform yapılabilir ve reformlar tabii ki bazı şeyleri değiştirebilir. Fakat gelecekte, kapitalizmi kaldıracak bir şeyler de olabilir. Ancak tüm bunların kapitalizmle asla bir alakası olamaz. Bunun adını koyabilecek her şeyden çok uzağız. Piyasa fikrini alın, buna uzaktan bile benzeyen başka bir şey yok, ya da uluslararası ticaret, yaklaşık yüzde 40’ının ticaretle bir alakası yok, aynı şirket içindeki değiş tokuşlardan ibaret bir şey. Ford mallarını bir şubesinden diğerine gönderiyor, bunun neresi ticaret ki? Serbest Ticaret Antlaşması buna iyi bir örnek. Bundan kimin memnun olduğuna bakmanız yeterli; büyük şirketler bundan memnun, çünkü bu onlar için bir çeşit korumacılık demek. Ulusal radyoda söylediklerine bakın, NAFTA’nın neden bu kadar fantastik olduğunu samimiyetle açıklıyorlar. Antlaşma, Asya ve Avrupa endüstrileri karşısındaki konumumuzu güçlendiren 200 sayfalık bir kurallar bütününden oluşuyor. Eğer bu endüstriler misillemeye girişirlerse -ki er geç bunu yapmaları bekleniyor- bu bizim korumacılığımıza karşı olacaktır. Gerçekten NAFTA, Avrupa Birliği’nin korumacılığına karşı bir misilleme idi. Eğer onlar misilleme yaparlarsa bu bizi çok rahatsız edecektir; çünkü biz zaten onların sisteminin içindeyiz. Öte yandan işçiler de bundan büyük ölçüde etkilenenlerdir.

NAFTA’daki gibi korumacı öneriler, kapitalist piyasanın idaresini büyük ölçüde elinde tutan ve merkezden idare edilen kuruluşlar için tamamen mantıklı şeyler. Dünya piyasa sistemi, kapitalist sistemle çok az ortak değere sahip. Bazı insanlar bu piyasaya “şirket merkantilizmi” adını veriyorlar. Bu daha doğru bir tanımlama. Hepimiz biliyoruz ki bir şirket kendi içinde, piyasa ilkelerine göre davranmaz. Örneğin, General Motors’da bir piyasa sistemi yoktur. Organizasyon merkezidir ve stratejik planlama söz konusudur. Bu tip örgütlenmeler uluslararası ekonominin önemli bir bölümünü, muhtemelen yarısını oluşturuyor.

Bu ve benzeri konular geleneksel ekonomi teorisinin bir parçasıdır; fakat aynı zamanda da, Dünya Bankası ekonomistlerinin hesaplamalarının çok ötesinde yer alırlar. Klasik teoride, içinde küçük dükkânların yer aldığı küçük bir serbest piyasa modeli söz konusuydu. Bu küçük işletmeler, içlerinde serbest piyasa şartlarına göre çalışmıyorlardı, ancak tek başlarına sistemin çok küçük parçalarıydılar; serbest piyasa denizindeki küçük adalardı. Fakat şimdi bu adalar deniz kadar büyüdüler ve artık deniz, eskisi gibi bir serbest piyasa şeklinde işleyemez.

Eğer David Ricardo ve Adam Smith’in serbest piyasanın ilkeleri üzerine yazdıklarını okursanız, işgücünün serbest dolaşımına çok büyük bir önem arz ettiklerini görürsünüz. İşgücünün serbest hareket edemediği koşullarda serbest piyasadan da bahsedemeyiz. Ricardo, ayrıca sermayenin hareketsizliğini de önceden varsaymıştı. Mukayeseli üstünlükler modeli, sermayenin hareketsizliği ve işgücünün hareketliliği üzerine kuruludur. Bu nedenle, mevcut serbest piyasa modellerinden bahsederken, biz, realiteyle uyuşmayan modellerden değil, realite ile hiç alakası olmayan modellerden bahsediyoruz.

Ancak bu demek değildir ki bu modeller uygulanamaz. Bunlar yoksullara, yani Üçüncü Dünya’nın sırtına yüklenebilir. Üçüncü Dünya ekonomileri yapısal uyum dedikleri serbest piyasa sisteminin değiştirilmiş bir biçimini uygulamaya zorlanırlar ve tabii sonunda çökerler.

Tarihte, serbest piyasa kurallarını takip etmiş, tek bir gelişmiş toplum örneği yok. Tarihsel kayıtlar birbirleriyle tamamen tutarlı. İngiltere’den ABD’ye, Japonya’ya ve Güney Kore’ye, tüm gelişmiş toplumlar ve İngiltere himayesindeki İrlanda ve Hindistan ya da Sahra-altı Afrika ve Güney Afrika gibi kendilerini izlemeye zorlanan ülkelerin hepsi bu ilkeleri istisnasız çiğnediler. Yapmanız gereken tek şey şimdiki durumlarına bir göz atmaktır. *Stratejik* planlamacılar, bunun her zaman doğru olduğunu biliyorlardı ve ekonomistler bunun bir parçası olmaya ikna oldular. Eğer sisteme dahil olmazlarsa maaş alamazlardı. G-7 grubuna üye tek Güney ülkesi Japonya’dır, bunun da nedeni hiçbir zaman sömürgeleştirilmemiş olmasıdır ve sömürgelerinin bazıları da kendilerini uluslararası piyasa sisteminden korumuşlar, hiçbir zaman onun kurallarını kabul etmemişler, merkezi planlama

gerçekleştirmişlerdir. Bunlar sermaye ve işgücünü kontrol eden güçlü devletlere sahip toplumlardır. Kalkınmayı gerçekleştirebilmiş olmalarının nedeni de işte budur.

Fakat kimse sonuçları su yüzüne çıkarmaya zahmet etmiyor. Varsayın ki iddiaları doğru ve 150 yıl önce de doğruydu, çünkü bu evrensel bir hakikat. ABD 1830'larda İngiliz tekstil mallarının ithaline yüksek gümrükler uygulamaya başladı ve bu yolla Boston'da kendi tekstil endüstrisini kurmayı başardı. Bu ekonomik kaynakların verimli kullanımını engelleyen bir davranıştı, fakat ABD imalat sanayinin temelini oluşturdu. İktisat tarihçileri, o zamanlar bu yüksek koruma gümrükleri olmadan Yeni İngiltere imalat sanayinin yüzde 50'sinin derhal iflas edeceğini hesapladılar.

Bir de 19. yüzyıl sonu çelik endüstrisine bakalım. Şu an ABD'nin bir çelik endüstrisine sahip olmasının nedeni o zamanlar Britanya çeliğinin dışlanmış olmasıdır ve bu, Andrew Carnegie'nin milyarlarca dolarlık bir şirket kurabilmesini sağlamıştır. 20. yüzyıla gelince; neden şimdi bilgisayarlarımız ve elektroniklerimiz var? Çünkü bunları devlet yarattı vergi ödeyenlerin paralarını bunlara yatırdı; iş piyasaya kalsaydı, bu sektördeki verimsizlik bunların gelişmesini önleyecekti. Bu nedenle eğer ABD, ekonomistlerin bize yürekten sunduğu serbest piyasa öğretilerini takip edecek olsaydı, bugün yalnızca kürk ihraç ediyor olacaktı. Serbest piyasa politikasının olmadığı koşullarda da Hindistan kendi sanayi devrimini gerçekleştirebilmiş olacaktı. Fakat kimse bunları açığa çıkarmaya zahmet etmiyor.

Tekrar kapitalizmin değiştirilebilir olup olmadığı sorusuna dönecek olursak, ilk cevabım kapitalizmin bizde bile olmadığını. Fakat soru şu şekilde sorulmalı: *"Ekonomik ve siyasal sistem üzerindeki merkezi otoritenin gittikçe arttığı ve her türlü kamusal kontrol ve denetimden her geçen gün daha da uzaklaştığı bir dünyada ne yapabiliriz?"* Üretimin uluslararasılaşması iki açık sonuca yol açıyor, birincisi, Üçüncü Dünya modeli geri evine dönüyor, ikincisi de yeni üretim, yeni yönetsel yapılar oluşuyor. Ulusal yönetimler, ulusal ekonomiler etrafında bütünleşiyor, uluslararası yönetimler de uluslararası ekonomiler etrafında bütünleşiyor. IMF, Dünya Bankası, G-7 grubu, GATT, Avrupa Birliği vs. uluslararası yönetimin ana bileşenleridir, bunların üzerinde herhangi bir kontrol mekanizması yok. İnsanlar onlara bağlanmak zorunda, çünkü güç onların elinde ve bu yeni sistemin güzelliği halkın tamamen dışlanmış olması. Demokrasi tehlikesi söz konusu değil, halk ne olup bittiğini dahi bilmiyor. Mesela kim GATT'ın içinde ne olduğunu biliyor ki? Her şey tam bir gizlilik içinde ve halk tamamen dışlanmış durumda.

Ekonominin uluslararasılaşmasının, bahsetmediğim daha birçok görünümü daha var. Örneğin, geçen yirmi yıl içinde, ticaret ve üretim için değil de, spekülasyon ve mali işler için kullanılan denetsiz uluslararası sermayede büyük bir artış oldu. Bu konudaki rakamlar oldukça şaşırtıcı. 1970 yılında, uluslararası sermayenin yüzde 90'ı üretim ve ticaret için kullanılırken, yalnızca yüzde 10'u spekülasyon içindi. Bugün (1993) bu rakamlar aşağı yukarı yer değiştirdi. Bunun sonucunda hükümetler uluslararası spekülasyonların isteği doğrultusunda anti-enflasyonist politikalar geliştirmeye zorlanıyor. Yine spekülasyonlar paranın sabit olmasını istiyorlar. Avrupa ülkeleri kendi paralarını koruyamıyorlar. Herkes bunu biliyor, ABD kadar varlıklı bir ülkede bile bu durumlar yaşanıyor. Clinton teşvik edici bir bütçe oluşturmaya yöneldiği zaman, hemen mat oluyor. Hisse senedi, tahvil vs. sahipleri düşük enflasyon istiyorlar, bu da ekonomiye, düşük büyüme oranları şeklinde yansıyor. Tüm bunlar iktidardaki herhangi bir sosyal demokrat hükümet için korkunç durumlar.

HD: İnsanlığın en önemli görevi nedir? Sistemi demokratize etmek mi yoksa onu temelden değiştirmek mi?

NC: Her ikisi de, çünkü demokratikleşme, mevcut koşulların kökten değişimi de demek olabilir. Demokratik yapıların yeniden inşası radikal değişimlere yol açacaktır zaten.

HD: Dünya çapında bir program meydana getirmek gerektiğini düşünüyor musunuz? Bu programı kim geliştirmeli? Sendika liderleri mi, entelektüeller mi, sivil toplum kuruluşları mı?

NC: Genel konuşursak, büyük entelektüeller bu işe katılmamalı, bunun önemli yapısal nedenleri var. Eğer onların çıkarlarına hizmet etmezseniz, asla saygı gören bir entelektüel olamazsınız, dışlanır, marjinalleştirilirsiniz. Fakat bazı entelektüeller bu işin bir parçası olabilirler. Aslında, sisteme alternatif üretmek, yalnızca kendi yaşamlarını, kendi toplumlarını, değerlerini, gelecek kuşaklarını vs. koruyor olsalar bile onların işi. Çünkü çok çirkin bir uluslararası sisteme doğru yol alıyoruz ve uluslararasılaşmış bir Üçüncü Dünya, sevimli bir manzara olmasa gerek.

HD: Post-modernizm hakkındaki fikriniz nedir?

NC: Bana göre, post-modernizm, entelektüel topluluğun insanların kafalarını karıştırma ve onları marjinalize etme çabasının bir parçası. Hiçbir anlama gelmediğini söylemek istemiyorum, fakat kavramın yüzde 90'ının bir aldatmaca olduğunu düşünüyorum. Ancak çok kullanışlı bir kavram, entelektüellerin pozisyonunu sağlama alıyor.

HD: İdeolojinin bir ürünü, öyle mi?

NC: Bunu yorumlamak benim için gerçekten zor, çünkü büyük bölümü hiçbir anlama gelmiyor. Ortalama bir insandan daha dilsiz olduğumu düşünmüyorum, diğer zor kavramları anlayabiliyorum. Fakat bu şeye baktığım zaman bakışlarım donuklaşıyor. Neden bahsediyorlar diye düşünüyorum. Bunu nadiren anladığımda da yalnızca herkesçe bilinen gerçekleri görebiliyorum. Örneğin, bilginin sağlam temellerinin olmadığı fikri, 300 yıldır bilinen bir gerçek.

Diğerleri ise tamamen anlamsız kavramlar, mesela ortada bir realite yok, yalnızca konular var. Anlamsız ya da havadan sudan olmayan bir şeyler varsa bile ben bulamıyorum. Tüm bunlar aynı zamanda oldukça işe yarar şeyler, genç insanların gözünü korkutuyorlar, ancak sizin kariyeriniz için faydalı şeyler; çünkü kendinizi herhangi bir mücadeleden soyutladığınız anda, geri kalanlardan çok daha radikal bir duruş sergilemenizi sağlıyorlar. İyi ve ciddi insanlar buna dahil oluyorlar, fakat genelleme yapacak olursak, size bu bahsettiklerimin doğru olduğunu düşünüyorum.

9

KÜRESEL TOPLUM

HD: Küresel Toplum söylencesi hakkındaki fikirlerinizi öğrenebilir miyiz?

NC: Temelde fazla anlamı olmayan bir terim küresel toplum. Eğer sermayenin, ekonomilerin kapasitelerine göre sınırlar ötesi dolaşımı gibi olguları ele aldığınızda yüzyılın başındaki durumdan pek de farklı bir durumda değiliz. Elbette sosyal düzende büyük değişimler olmuştur ve bu anlamda, terimimiz o kadar da körü değildir. Ancak onu oldukça dikkatli kullanmamız gerekmektedir.

Küresel ekonominin çok büyük bir parçasını, artık ulus ötesi şirketler kontrol ediyor olsalar da hala büyük ölçüde kendi ülkelerine bağımlıdır. Fortune'un listesindeki 100 ulus ötesinin incelendiği, en iyi çalışmalarından birine göre bunların hepsi üzerinde kuruldukları ulus devletlerin özel müdahalelerinden yararlanıyorlar.

100 şirketin yirmisi, tamamen çökmekten, devlet müdahaleleri sayesinde kurtuldu. Bu demek oluyor ki şirketler kendi ulus devletinin hükümetine ve halktan alınan yardımlara çok ihtiyaç duyuyorlar. Örneğin, en çok ulus ötesi şirketin bulunduğu ABD'de, bu şirketlerin tamamı Pentagon ve diğer kaynaklar yoluyla elde edilen desteklere bağımlıdır. Eğer vergilerle oluşturulan kamu finansmanı olmasaydı bu kadar çok büyük şirkete sahip olamazdık. Şirketler bunalıma girince bunu yükünü ülkenin vergi mükellefleri çekiyor. Aynı durum İngiltere ve Japon şirketleri için de geçerli.

Büyük şirketler 18. yüzyıl İngiltere'sindeki modern endüstrileşmenin ilk günlerindeki gibi gitgide ekonominin daha fazla sektörünü ele geçiriyorlar. Bir piyasa söz konusu, fakat bu piyasa devlet tarafından yönlendiriliyor ve bu "dada devlet" tüm şirketlerin bağımlı olduğu önemli bir faktör. Fakat bu arada bazı değişiklikler de söz konusu. Örneğin finans-kapital oldukça genişledi ve sahip olduğu para eskisine göre çok daha büyüdü. Sınai sermaye ile ilişkisinde daha baskın hale geldi. Bu durum önemli sonuçlar doğurmuş durumda.

Geriye, uzun bir tarihsel döneme baktığımızda, genellikler üzerinden düşünürseniz, özgürlük ve adalet sathında bir genişleme olduğu söylenebilir. Öte yandan bir dizi rekabetçi eğilimin varlığı da ortadadır. Örneğin, totaliterliğin yayılmasına doğru büyük bir eğilim var. Şirketler, bireyin üzerindeki sosyal örgütlenmeler hakkındaki 17. yüzyılın Hegelci fikirlerinden kaynaklanan ve Bolşevizm ve faşizmle aynı entelektüel zeminde yetişmiş totaliter kuruluşlar. Dahası buradan bu, Hegelci fikirlerden yola çıkılarak totaliterliğin değişik çağdaş formları geliştirilmiş durumda. Bolşevizm ve faşizm sona ermek durumundaydılar; fakat şirketler çoğalıp yayıldılar ve bu sebeple piyasanın zaferi dedikleri şey, aslında totalitarizmin zaferiydi.

Şirketler merkezden kumanda edilen, idarecilerin, kanun koyan ve yargılayan birimlerin bir arada olduğu totaliter kuruluşlar olmalarının yanında propaganda ve zihinlerin kontrol edilmesi konularında da derin bir iç bağlantıya sahipler. Örneğin ABD GSYİH'nin yedide biri; yıllık yaklaşık bir trilyon dolar manipülasyon ve düzenbazlığın değişik biçimlerini yansıtan halkla ilişkiler ve pazarlama harcamalarına ayrılıyor. Fortune dergisinde sıralanan en önemli 500 ulus ötesi şirket, ABD GSYİH'nin yaklaşık üçte ikisini ve uluslararası ekonominin büyük bölümünü kontrol ediyor. Bu şirketlerin hepsi birbirleriyle sıkı bağlantılar içindeler. Bu ilişki, piyasanın ve tabii ki demokrasinin sırtına yüklenmiş bir yükür. Gözlemleyebildiğimiz kadarıyla çok değişik yönlerde dağılmış eğilimler mevcuttur.

Elbette ki, herhangi biri bu durumu değişik bir dille de, örneğin Hegel'in ya da Fukuyama gibi gecikmiş Hegelcilerin diliyle de formüle edebilir, Fakat o zaman da durumun gülünç bir hale geleceğini düşünüyorum. Bu insanlar çok iyi anlaşılamayan basit şeyleri ele alıp, ağıdalı bir dille çok daha karmaşık bir hale getiriyor ve insanlarda böyle bir izlenim bırakıyorlar.

HD: Peki, aydınlanma ve liberalizmin fikirleri hala geçerli mi?

NC: Aydınlanma ideallerinin hala geçerli olduğunu ve çok ciddi bir biçimde ele alınması gerektiğine inanıyorum. 18. yüzyılda yaşamıyoruz tabii ki. Her şey çok farklı ve bu değerler çağdaş koşullara adapte edilmek zorunda. Von Humboldt, Adam Smith ve Manchester liberalizminin kurucularına ilham olan düşünceler, kapitalizm öncesi düşünce biçimleridir. Bunların anti-kapitalist olduklarını söyleyemeyiz, fakat bu idealler kapitalizmin kayalarına çarpıp parçalandılar. Bu kayalar, klasik liberalizm ve aydınlanma fikirlerini yok ettiler.

Popüler mücadelelerde tekrarlanan bu idealler, çok ciddi bir şekilde ele alınmak zorunda. Örneğin 19. yüzyıl ABD sanayi devriminin merkezi Boston bölgesinin işçi sınıfı literatürünü tararsanız; özgürlükçü, sosyalist, anarşist, radikal bir tip endüstriyel demokrasi etrafında dönen bir literatürle karşılaşsınız. Endüstriyel kapitalizmin gelişimini devrimde kazandıkları haklara bir saldırı olarak değerlendirmişler. Bu tamamen doğrudur, makinenin ve patronların kumandasına terkedilmiş işçilerin değersizleşmesine saldırdılar... Doğrudan Adam Smith'den gelen bir mantıktı.

Bunlara neo-liberal politikalar dense de aynı zamanda bir alay sahtekârlığı da içerdiği ve vurguncular için değil de kurbanlar için ortaya atılan politikalar olduğu bilinmesi gerekiyor. Bu konuda ABD iyi bir örnek. Neo-liberalizmin ilkelerini, Üçüncü Dünya'da ve Amerikan şehirlerinin varoşlarında uygulamak isteyenler aynı ilkeleri kendileri için kesinlikle uygun görmüyorlar ve her zaman olduğu gibi kendilerini koruyacak güçlü bir bakıcı devlete ihtiyaçları var. İşte bu nedenle medya, entelektüeller ve ekonomistler olup bitenleri anlamadıklarını iddia etmek zorundalar, bu onların işinin bir parçası.

Pentagon bütçesine baktığımızda, yıllardan beri bu bütçeyle ilgili olarak bizi "Ruslardan koruduğu şeklinde bir yalan söyleniyordu. Bu yüzden, Pentagon'un büyük bir bütçeye sahip olması gerektiği söyleniyordu. Fakat artık "Ruslar" yok, peki Pentagon bütçesine ne oldu? Aynen duruyor ve kendilerini "muhafazakâr" olarak niteleyen insanların zoruyla vergiler artırılıyor. ... Pentagon bütçesinin aynı zamanda yerel bir fonksiyonu da var. Bütçe, egemenlerin ve zenginlerin piyasanın disiplininden korunmasını sağlıyor. Bunda bahsederken yalnızca askeri harcamalardan bahsetmiyorum, NASA'nın, Enerji Dairesinin ve Ulusal Sağlık Enstitülerinin de dahil olduğu bir sistemden söz ediyorum. Tüm bu kuruluşlar, kamu kaynaklarının endüstrinin idari sektörlerine transfer edilmesinin yerel mekanizmalarıdır. İşte bu yüzden Pentagon bütçesi hala çok yüksek. Eğer Newt Gingrich'in müşterileri zengin kalmak istiyorlarsa piyasa disiplininden korunmaları gerekir. Eğer bu disiplinle yüzleşmek zorunda kalırlarsa işte bu idam fermanını imzalamak olacaktır. Bu nedenle piyasalar, New York'un varoşlarındaki yedi yaşındaki çocuklar için iyidir, zenginler için değil. Bu tek başına neo-liberalizm değil, aynı zamanda endüstri devriminin başından beri süregelen piyasa doktrindir.

10

ZAPATİSTALAR VE NAFTA ARASINDAKİ MEKSİKA

Antlaşmanın kabul edilmesinden bugüne yaşananları ve NAFTA'nın etkilerini de birbirinden ayırmak gerekiyor.

Antlaşmanın kabulünden sonra olanları kolayca görebilmek mümkün. Birincisi, iki ülkenin zenginleri için çok yararlı, iki ülkenin fakirleri için de çok zararlı bir antlaşma olmuştur. ABD'de belki de yüz binlerce iyi ücretli işçi, ulus ötesi şirketlerin, faaliyetlerini daha ucuz ve sindirilmiş işgücünün bulunduğu Meksika'ya kaydırmaları

nedeniyle işlerini kaybettiler. Fakat bu durum, Meksika'nın yararına da bir durum değildi; çünkü bunun sonucunda milyonlarca iş gibi ülkenin üretken endüstrisi de çöktüğü için önceden öngörüldüğü gibi yok olmuştu. Engelleri kaldırmaya zorlamaları, ulus ötesi şirketler tarafından alt edilmelerine yol açtı. Ülke hızla, karşısında kimsenin ayakta kalamayacağı şirketlere açıldı. Meksika Ticaret Odası, özellikle küçük işletmeler başta olmak üzere işletmelerin yandan fazlasının can çektiğini, yalnızca büyük uluslararası şirketlerin ortaklıklarının iyi durumda olduğunu söylüyor. Evet, Meksika da ABD'ye ihracat yapıyor, ama ihracat sanayisi büyüdüğü için değil yerel piyasalar çöktüğü için.

Meksika toplumuna etkilerinden konuşmaya ise hiç gerek yok. Nüfusun belki de ancak yarısı hayatta kalabilecek kadar yiyecek bulabiliyor. Mısır piyasasını elinde tutan adam hala milyarderler listesinde, yani Meksika için gereğinden fazla yüksek bir pozisyonda.

Bana göre ABD ve ulusal oligarşiler, neo-liberal hâkimiyetlerinin, halkın yerel ve yabancı sermayeye bağımlılaştırılmasına yol açmasını bekliyorlar. Belki olur belki olmaz. Eğer olmazsa, devlet terörünün yeniden şiddetleneceğini düşünüyorum.

HD: Avrupa Birliği eğer Meksika ya da Küba ile (insan haklarının vs. geliştirilmesine bağlı olarak) bir ortaklık anlaşması imzalarsa dünyanın iki gücü, ABD ve AB, Latin Amerika'ya politika dikte ettirir hale gelirler mi?

NC: Dikkat edin AB öncelikle Küba daha sonra Meksika hakkında konuşuyor. Fakat Endonezya, Suudi Arabistan ya da Kolombiya hakkında konuşmuyor. Bu ülkelerle iş yapmaktan mutlular, ama bu ülkeler aynı zamanda vahşi ve gaddarlar. Tüm bunlar ABD'nin öncelikleridir, ABD'ye bağımlılığın bir yansımasıdır. ABD, Endonezya ve Suudi Arabistan'ın gaddar ve baskıcı bir devlet gücüne sahip olmasından oldukça memnun. Küba'nın da, geleneksel kontrolüne dahil olmasını ve Meksika'nın da kendi çatısı altında kalmasını, bundan emin olmayı istiyor. Burada Avrupa bir bakıma bağımsız bir yol izliyor, ama aynı zamanda da ABD egemenliğinden kendini koparmıyor.

İnsan haklarındaki iyileşmeler ve serbest seçimler hakkındaki tartışmayı bir kenara koyabiliriz. Ortada gözle görülür bir sahtekârlık var, bu sorunların vurgulandığı yerlere baktığımızda ve bunları hiç bahsedilmeyen çok daha kötü durumlarla karşılaştığımızda bunu rahatça görebiliyoruz. Doktriner bir sorun bu, bir kenara koyabiliriz. Bu bağlamda asıl sorun AB ve ABD arasındaki ilişkilerdir. AB'yi oluşturan devletler, yeni gelişen ve çok daha bağımsız pozisyonlara yöneliyorlar. Aynı zamanda ABD'nin ekonomik ve askeri üstünlüğünün de farkındalar ve buna karşı koymaya isteksiz görünüyorlar. Avrupa'da bu gibi bir sürü uyuşmazlık var. Fransa örneğin İngiltere'den daha farklı bir duruş sergiliyor. Tüm bu sorunlar nasıl çözülür bilemiyorsunuz.

Bir de göz ardı edilemeyecek üçüncü bir bloğun, Japonya merkezli bloğun varlığı söz konusu. Bu blok bağlı ülkeler arasındaki karşılıklı etkileşim 20 ya da 30 yıl önce herhangi bir önem arz etmiyordu. Latin Amerika siyasetinin belirleyenlerine de yine Latin Amerikalılar tarafından karar verilmek zorundadır. Yine söz konusu olan, öncelikle bir iç sorundur.